

SAVAITINIS LAIKRAŠTIS
"DRAUGAS"
 Išėina Kas Ketvirtadienis
 IŠ CHICAGO, ILL.
Kaina Metams:
 Suvienuose Valstijose - \$2.00
 Europoje ir kitose šalyse - \$3.00
 APSKELBIMŲ KAINOS ANT UŽKLAUSIMO
 Su visokiais reikalais reikia kreiptis šiuo adresu:
"DRAUGAS"
 Cor. 67th Street & South Talman Ave.
 CHICAGO, ILL.

DRAUGAS

KATALIKŲ LAIKRAŠTIS

LITHUANIAN WEEKLY
"DRAUGAS"
 [THE FRIEND]
 Published Every Thursday, Chicago, Ill.
SUBSCRIPTION RATES:
 In United States - \$2.00
 Foreign Countries - \$3.00
ADVERTISING RATES ON APPLICATION
 All Communications and Money Orders must be addressed to:
"DRAUGAS"
 Cor. 67th Street & South Talman Ave.
 CHICAGO, ILL.

ORGANAS SUSIVIENIJIMO LIETUVŲ RYMO-KATALIKŲ AMERIKOJE.

Metai Vol. IV.

CHICAGO, ILL., KETVIRTADIENIS, LIEPOS 25 (JULY 25), 1912 M.

ENTERED AS SECOND-CLASS MATTER JULY 8th, AT THE POST OFFICE AT CHICAGO, ILL., UNDER THE ACT OF MARCH 3rd, 1879.

No. 30

Lekcija ir Evangelija

DEVINTOJI NEDELIA PO SEKMINIŲ.

Lekcija. I Kor. X, 6-13.
 — Broliai: Negeiskime piktybių, kaip ir anie geidė. Nei nebukite dievaičių paveikslų garbintojai, kaip nekuriate iš jų buvę. Kaip yra parašyta: Sėdosi žmonės valgyti ir gerti, ir kėlė šokinėti. Nei neprisiileiskime paleistuvystės, kaip ne kurie iš jų paleistuvavo, ir prapuolė vienoj dienoj dvidešimt tris tuksančiai. Nei negundinkime Kristaus, kaip nekuriate iš jų gundino, ir nuo žalčių pražuvo. Nei nemurmėkite, kaip nekuriate iš jų murmėjo, ir nuo žudytojo prapuolė. O tie visi daiktai jiems nesidavė paveikslė, o yra parašyta: mums apdraudimui, ant kurių atėjo amžių pabaiga. Dėlto kas sakosi, kad stov, tesisaugoją, kad neparpulų. Tegul jus neapima pagundinimas, tikrai toks, kurs yra žmogiškas. Bet Dievas yra teisingas, kuris jus gundinti daugiau neleis, bet dar nuo pagundinimo padarys išvengimą, kad galėtumėte išvengti.

Evangelija. Luk. XIX, 41-47. Anuomet, kad prisiratinio Jėzus, išvydęs miestą, verkė jo, tardamas: O kad ir tu pažintumei, o tai toje tavo dienoje, kas ant ramybės tau, bet dabar yra uždegti daiktai nuo tavo akių. Nes ateis ant tavęs dienos, ir apkas tave tavo priešai pylimu, ir apguls, ir iš visų šalių suspaus tave, ir išvers tave ir tavo sumus ant žemės, o nepalikis tavyje akmenis ant akmenų dėlto, kad nepažinai laiko tavo aplankymo. O įėjęs į bažnyčią pradėjo išvarinėti pardodančius ir perkančius anoję, sakydamas jiems: Parašyta yra, kad mano namai, yra maldos namai, o jūs padarėte anuos lindyne razbaininkų. Ir mokė kasdieną bažnyčioje.

MALONE.

Išganyto kelią parodė mums Viešpatys Jėzus. Tuomi keliu krikščionis privalo eiti, saugodamiesi nuodėmės ir pildydami dorybes. Kad tai padaryti, žmogus, silpnu budamas, reikalauja pagalbos. Ta pagalba žmogui yra suteikiama: ja yra visagalinga Dievo malonė. Įrankiai tą malonę įgyti yra taip-pat žmogui

suteikti, jais yra Sakramentai ir malda.

Malonė yra Kančios Jėzaus vaisius; Jis ją mums pelnijo Savo brangiausiojo krauju; galima sakyti, kad malonė mums teka iš Jėzaus žaizdų, kaip iš neišsemiamų šaltinių. Ji eina nuo Dievo, kaip vienintelio malonės davėjo ir priskaitoma yra ypatingai Šventajai Dvasiai, vadinamajai Eikvotojumi malonių ir visų Dievo dovanų.

Malonės veikmė yra atmainyti svietiską žmogų į dangišką, tokį, kuris būtų vertas įeiti į dangų. Tokio atmainymo pavyzdį mes turime Viešpaties atsimaityme ant kalno Thabor.

Kas gi yra malonė kuri padaro mums taip stebėtiną atmainą?

Kaslink tos dovanos esybė, galime sakyti, jog tai yra dvasiškoji jėga, kuri sielos srityje yra tuomi, kuomi yra šviesa, šiluma, syvai ir gyvybė kunų ir regimosios gamtos srityje. Kaip gyvybė sėkloje užslėpta yra pradžia viso augmens ir jo vaisių, kuriuos išduos; arba kaip gyvybės jėga kuno nariuose yra pradžia viso to kuno grožės ir vaisingumo, taip malonė išpilta ant Bažnyčios kuno ir visų jos narių, tai yra mūsų sielų, yra pradžia mūsų veiklumo, gaivumo, mūsų dvasiškosios grožybės.

Malonė, atkreipkim atyda, yra dvejopa: veikli malonė ir pašvenčianti malonė; pirmoji yra tai suteikta mums Dievo pagelba; antroji gi tai dvasinis gyvenimas, kurį Dievas suteikia mūsų sielai. Kas turi pašvenčiančią Dievo malonę, apie tą sakoma, kad jis yra malonės stovyje, padėjime. Malonė yra brangiausia Dievo dovana, todėl privalone beperstojo jos pas Dievą melsti, su šv. Ignacijumi kalbant: "Viešpaty, imk viską ką turiu; nieko neprašau kaip tik tavo meilės ir tavo malonės: tasai išdas man pakanka". S.

Katalikiškos Žinios

Savažudybė katalikų ir protestantų šalyse. Žinomas sociologijos profesorius Sorbonoje (Paryžiaus universitete) Durkheim išrodo statistikos skaitlinėmis, jog mažiausiai savažudžių pasi-taiko katalikų kraštuose, nes tik 58 iš milijono gyventojų. Maišytose šalyse jų esama 96, o grynai protestantų gyvenamose vietose net 190. Katalikus nuo savažudybės

sulaiko baimė atsakomybės už tokį darbą prieš Augštesniausiąjį Tribunalą. Tikintis katalikas pasidaro sau galą tikrai tuomet, kad išeina iš proto — vadinasi, nebežino, ką daro.

Popiežius užstoja žydus.

Savo aplinkraštyje Centro Amerikos vyskupams Pius X liepia vietiniams vyskupams rūpintis žydais, kurie kenčia šiose šalyse didelį persekiojimą nuo valdžios ir nuo šiaip jau žmonių.

Kyniečiai vienuoliai.

Vidurinėje Kynų žemėje yra daug kyniečių jezuitų, trapistų, dominikonų ir kitokių kongregacijų vienuolių.

Didelė dovana nuo nežinomos moterės.

Didelė bazilika — Saldžiausiosios Širdies Montmartre, Paryžiuje, gavo dovanų pusę milijono frankų (100,000 dol.) užbaigimui tos bažnyčios vidaus mozaika. Tą dovana suteikė nežinoma moteriškė, labai kukliai apsirengusi. Bazilika tokiu būdu galės būti konsekruota.

Stenografų patronas — globėjas.

Daugiau kaip 1,100 katalikų stenografų nusiuntė prašymą šv. Tėvui per Monsiorą Mugica, kad apskelbtų jų globėju šv. Gynezių iš Arles.

Jezuitai misijonariai.

Vissame pasaulyje yra šioje valdandoje 3,727 jezuitų, užsiimančių vien misijomis. Ir taip:

Europoje 114: Albanijoje 20, Danijoje 34, Aigėjo marių salose 16.

Afrikoje 373 — butent: Aigipte 85, Kongoje 36, Zėmesioje Zambesijėje 38, Angėstėsioje Zambesijėje 81 ir Madagaskare 129.

Azijoje 1,174 — butent: Armenijoje ir Sirijoje 211, Bombajuje 114, Mongaloroje 66, Bengalijoje 250, Ceylone ir Manduroje 224, Goa ir Macao 25, Čelyje 59, Nankine 202 ir Japonijoje 3.

Australijoje 328 — butent: Filipinuose 149, Sundo salose 73, Timore 6 ir Australijoje 100.

Amerikoje 697, butent: Šiaurinėje Amerikoje 310 ir Pietinėje Amerikoje 387.

Eucharistiškasis Kongresas.

Eucharistiškasis Kongresas šimet prasidės 10 d. rugsėjo Austrijos sostinėje Vienoje. Kaip rodosi, procesijoje dalyvaus 200,000 žmonių. Jau išreiškė norą dalyvauti daugiau, kaip 17,000 draugijų. Prisižadėjo atvažiuoti dešimtis kardinolų. Iš Šv. Valstijų ketina atvykti delegacija iš 2000 katalikų, vedama Covington'o vyskupo Maes'o. Rengiasi taip-pat kongresas ir lietuvių iš Lietuvos nemažas būrys.

WILLIAM F. M'COMBS.

Šis vyras yra vyriausiu Wilson'o rėmėju. Jei ne M'Combs, New Jersey gubernatorius nebūtų gavęs nominacijos į prezidentą.

Kanados Katalikai.

Kuomet Francija nežino, kaip panaikinus pas save nevaisingumą (Francijoje daugiau žmonių miršta, nekaip gimsta), Kanados prancūzai katalikai gali būti pavyzdžiu, kaip gyventi ir platinties. Jie nežinuri su nepasitikejimu į ateitį. — rašo New York'o "Evening Sun" — jie nesibijo, kad neišmaitys didelės šeimos. Jie amžinai dirba, gyvena kukliai, klauso bažnyčios prisakymų; jie nesudėdė nei didelių turtų nei neatsirado skurde...

Kanados valdžia 1890 m. paskyrė žemės plotus tiems, kurie turi dvyliką arba daugiau vaikų. Toji dovana vėliau tapo pakeista pinigais. Iki 1905 m. 5,144 šeimynos gavo dovanas. Iš jų 150 šeimynų turėjo nuo 14 iki 18 vaikų, o jei vienas arba kitas tėvų vedė du sykiu, tai susilaukė nuo 18 iki 27 vaikų.

Nuo 1608 m., t. y. nuo Quebec'o įsteigimo iki 1873 m. krikštų knygos rodė, jog buvo gimusiųjų 2,900,000. Vidutinis skaičius vaikų šeimynose išneša penkis asmenis. Kaip rodosi, tas skaičius tęsis toliau, jei alkoholis, kursai pradeda platin-ties tarp prancūzų, nepakirs kelio tam prigimtam dalykų beginiui. Yra dar antras pavojus — tai parsinešimas iš Šv. Valstijų yankių idėjų apie šeimynos gyvenimą.

Pasekmė šitokio doro gyvenimo pasirodo aiškiausiai skaitlinėmis. Kuomet 1754 m. buvo Kanadoje tik 55,000 prancūzų, dabar yra jų jau 3,300,000. Todėl nėra ko stebėtis, jei Leroy Beaulieu pasakė: "Duokite mums 10,000 Kanados prancūzų — ir mes užpildysime išnaudoję Franciją!"

Ir apšvietimas Kanadoje neikiekt nestovi žemai. Montreal'io arkidiecezijoje yra 472,000 katalikų, iš jų 400,000 prancūzų. Tokiam skaičiui tarnauja viena universitetas, aštuonios kolegijos ir 731 žemesniųjų mokyklų, ne-skaitant mokslo įstaigų moterims. Mokinių tose mokyklose 88,000.

Ottawa arkidiecezijoje yra universitetas, kolegija ir 450 mokyklų. Toje arkidiecezijoje katalikai daugiausiai prancūzai.

Quebec'o arkidiecezijoje katalikų 360,000 — beveik visi prancūzai. Čia yra universitetas, trys kolegijos (kolegijose 1,750 mokinių) ir 1,272 mokyklų su 36,500 mokinių.

Kaip buvo rašyta augščiau, Kanados prancūzai neturi milijonininkų, bet neturi nei vargdenių. Jei Montreal'iuje yra kokie pavargėliai — tai jie ne prancūzai.

P-lė Jessie Wilson'utė, antroji Woodrow Wilson'o dukterė.

P-lė Jessie yra atsižinęjusi darbininkė švietimo, filantropijos ir tikėjimo dirvoje. Ji yra komitete "Young Women's Christian Association". Norėjo važiuoti svetur su misijomis, bet menka sveikata neleido. Dabar užsiima varguolių gelbėjimu Philadelphijos priemiestyje. Jinai yra baigusi 1908 m. Baltimorės Moterų kolegiją. Draugijoje yra meili ir linksma.

POLITIŠKOS ŽINIOS.

ITALIJA.

Karalius patvirtino naują įstatymą apie rinkimus. Italijoje tapo įvestas visuotinis balsavimas. Kaip tą įstatymą įvykinti praktikon, ligšiol dar nenuspresta.

Pinigyno ministeris apskelbė, kad nežiurint į didelius išlaidžius karės su turkais reikalams, izde pasilieka dar 60 milijonų lirų gyvais pinigais.

Naktį iš 19 į 20 liepos aštuoni Italijos torpediniai laivai bandė prasimušti pro Dardanelus. Juos atnausta atgal. Turkai giriasi paskandint du laivus, o likusius šios apdaužė. Italai tatau užgina.

Kaip juokingą karės pusę, dienraščiai pasakoja, jog Damasko spauda nuolatos skelbia musulmonams, kad turkai kasdien peri kailį italų Tripoli'je. Jau Damasko spauda išmušė 300,000 italų Tripoli'je ir — kareni pasibaigus — be abejo apskelbs, kad karė pasibaigė dėlto, kad nepasilikio nei vieno italo gyvo.

ANGLIJA.

Nerimavimai tarp darbininkų ir sufragisčių vis dar tebesitęsia. Sufragistės daužo langus, kelia "bado streikus" kalėjimuose ir kelia riaušes įvairiais būdais. Ne tik doku darbininkai, angliakasiai, bet ir namų tarnaitės nuolatos straikuoja. Valdžia vis didina laivyną, kad neužsileidus vokiečiams. Parlamento atstovai žiūrėjo į laivyno manevrus ir gerėjosi keliais šimtais laivų, sustatytų vienon eilėn. Eilė traukėsi išties trisdešimts anglišių mylių.

BELGIJA.

Socialistų kongresas atsi-liko Bruxellėje 29 d. birž. Kongresas neleido katalikiškųjų laikraščių reporteriui.

Eina paskalas, buk netrukus bus apskelbtas visuotinis streikas, kurio siekiu bus įvedimas visuotinio balsavimo ir panaikinimas kelerio po balso (Belgijoje kiekvienas pilietis turi vieną balsą; turis didesnį šeimyną — du balsus ir igijusius augštesnį mokslą — tris balsus). Jau Darbo Federacija paskyrė komisijas, kurios kalbės prieš streiką, rinks pinigus, krau-maisto sandelius ir sujieko gyvenamas vietas straičinių vaikams.

Is Lietuvos

Lietuvių Mokslo Draugi

ja. Birželio 12—14 d. (seno stiliaus) Vilniuje atsiliko metinis Liet. Mokslo Draugijos susirinkimas. Iš valdybos raporto pasirodė, jog pirmia draugija turėjo 463 narius, tame skaičiuje pagarbos — 9, narių korespondentų — 10, narių bendradarbių — 5, narių labdarių — 2, tikrųjų narių — 443. Sulig užsiėmimo — kunigų buvo 114, akademikų 3, universiteto profesorius 7, gimnazijos mokytojų 15, šiaip jau mokytojų 46, daktarų 44, advokatų ir teisėjų 16, aptiekininkų 15 likusieji — kitokių profesijų. Moterų buvo 45.

Mirė pirmia šie nariai: ūras M. Oleka, gener. L. Bronišas, Al. Kaributas, Purickis ir provizorius J. Kašinskis.

Pernia draugija turėjo šitokias pajamas:

Narių mokesčiai — 1290 rub. 40 k.

Už parduotas knygas — 173 rb. 92 k.

% nuo kapitalo 200 r. 15k.

Aukų Draugijai 313 r. 36 k.

Aukų Vadovėlių fondui 96 rub. 50 k.

Viso 2074 rb. 33 kp.

Draugija pirmia prašė švietimo ministerijos, kad suteiktų jai 4000 rub. pašalpos vienam kartui ir duotų 2500 rub. kasmet. Ministerija prašymą atmetė. Prašymas tapo parduotas antrą sykį su geresniais ir platesniais paaiškinimais apie Draugijos tikslą ir stovį.

Kasa stovis. Revizijos komisija rado kasoje 4892 r. 37 kap. Lietuvių Mokslo ir Dailės Namams fonde buvo 11601 r. 30 k.

Draugija nupirko viduryje miesto, ant kampo Akmeninės ir Pravažiuojamosios gatvių 1600 ketvirtainių sieksnių žemės, po 10 r. 50 k. už sieksnį (viso reikės mokėti 16,800 r.). Pinigų gi ligšiol surinkta 11,601 r. 30 k. Rankpinigų duota 3000 r., likusius pinigų reikės mokėti 8 d. spalio š. m. metų. Todėl Draugija padavė prašymą vidaus dalykų ministerijai, kad paveltų viešai rinkti aukas. Atsakymo laukia š. m. rudenį. Nū tarta taip pat siųsti atstovą Amerikon ir rinkti aukas, sumanytiems namams.

Draugija pirmia išleido šalia "Lietuvių Tautos" dar vieną knygutę: "Rašomosios kalbos dalykai".

Referatai. Vakaraus buvo skaityti referatai. Skaityti referatus vykdė Storausta, apie tikybą ir evoliuciją, S. Ciurlionienė — Kymontaitė skaitė apie d. rą Pietari, kun. M. Gustaitis apie kun. A. Tatarę, d. rą P. Avižonį apie trachomą Lietuvoje, A. Janulaitis apie Lietuvos dvarininkų ir žydų santykius pradžioje XIX šimtmečio, L. Gogelis apie galvijų kraujaligę Lietuvoje ir prof. Sokolovas apie lietuvių kalbos tarmių tyrinėjimą.

Nauja valdyba. Naujoji valdyba šimet susidė iš šių narių: d. r. Basanavičiaus, Metonos, Vileišių, Antano

ir Jono, kun. Kemešio, Biržiškos, d. r. Šlapelio, Kai-riukščio ir Žemaičio.

Programa tarmėms tyrinėti. K. Buga apsiėmė parašyti lig Velykų bendrą visoms lietuvių kalbos tarmėms tyrinėti programą. Toliau kalbininkų komisija išdirbsianti programą kiekvienai atskirai tarmei tyrinėti.

VI Lietuvių Dailės Paroda Vilniuje. Draugijos valdyba užpiko parodoje 3 paveikslus: P. Kalpoko — "Saulė nusileidus", A. Žmuidzinaučiaus — "Etiudą" ir J. Vienožinskio — "Vasara". Tie paveikslai skiriami yra šiais metais Draugijos nariams, kas laimės, burtus traukiant.

Liaudies skyriuje, parodoje pripažintos yra dovanos: Mortai Raišiukytei iš Tilžės už juostas, J. Jakimavičiui nuo Rokiškio, už popierį laiškams, Šaduikytei iš Salako par. už rankšluostį ir staltiesę. V. Svirkienėi nuo Merkinės už juostą, A. Burokiutei iš ten pat už audimą, M. Pečiurai nuo Užpalio už lazda, J. Bagoniui iš Bagdoniškių, Traukų ap., už verpstuką, J. Ratušinskiutei Marijampolės apskr. už priejuostas, Merkienei iš Užpalio, Ukmergės apskr., už lovatieses, Gaidienei nuo Debeikių irgi už lovatieses, Gervienei iš Užpalio už rankšluostius, J. Butkytei nuo Šakių už priejuostas, P. Matusėvičienei už juostas, Jonelytei nuo Traškunų už kaklaraiščių, E. Kailiutei iš Pilviškių už senovišką juostą, Vinčionytei nuo Švenčionių už audimus, J. Petrauskienėi nuo Garlėvos už juostų divoną, P. Bulociutei, Kalvarijos apskr., už divoną, A. Bivienytei nuo Salako už rankšluostius, U. Merkevičiutei iš Timinčiskės, Marijamp. apskr., už kaklaraiščius ir priejuostę ir A. Žvirbliui iš Viekšnių už liniją.

Paroda tapo užsidaryta penktadienį birželio 15 (28) dieną. "Viltis"

Lietuvių Mokslo ir Dailės Namai Vilniuje.

Plecius Lietuvių Mokslo ir Dailės Namams Vilniuje jau nupirktas. Užmokėta už jį 3000 rub. Namų statymui pasilieka tik 8 tukst. rublių, o atsisie jie nemažiau, kaip 100 tukst. rublių.

Tie namai laukia visuomenės aukų.

"Saulės" Namų Pašventinimas. Geg. 30 d. (senojo stiliaus) Kaune ant Žaliojo kalno atsiliko "Saulės" namų pamatų pašventinimas. Šventino Jo Malonybė vyskupas Cirtautas. Dalyvavo daugybė žmonių. Kursiniškai pagiedojo lietuviškai. Pašventinus kun. Olšauskis padavė vyskupui pergamantę, ant kurio prašė parašyti. Ant to paties dokumento paskui rašėsi svečiai. Po to pergamantas tapo idėtas į bonką ir įmurytas žiemų pusės kerteje. Vyskupas tą dieną teikėsi dovanoti "Saulės" namams 100 rublių.

Nauji Įtaisymai Lietuvoje. Šiauliuose įvesta elektrikos šviesa. Netrukus elektrikos šviesa bus įvesta Panevėžyje.

Ateinančiais metais ketinama ištiesti geležinkelį tarp Palangos ir Liepojaus.

Aigipto Piramidos.

Veiverių mokytojų seminarija šimet pabaigė 18 lietuvių. Be to pabaigė ją vienas rusas, vienas lenkas ir vienas vokiečių.

Lietuviai ir Augštesnės Mokyklos Europoje.

"L. Žiniose" p. Jonas Šileika praneša, jog Muerchen'e, Bavarijoje, šalia jo mokėsi vienas kunigas lietuvis universitatėje, kitas dailininkas lanko dailės Akademiją. Taip pat dvi seselės A. ir K. H-tės, konservatorijoje ima muzikos lekeijas (jos gimusios Kaune ir prisipažįstančios beesančios rusėmis, nors suprantančios lietuviškai).

Peterburge augštuosius mokslus pabaigė šimet šie lietuviai: O. Graurogkaitė (dantų gydymo kursas), V. Pauliukonis (elektrotechnikos institutą), Z. Toluišis (juristas), K. Buga (kalbininkas), M. Bludžius, Bielskus, Čerkeliunas (prigimtininkai).

Dorpatė (Jurjeve) medicinos mokslo šimet pabaigė šie lietuviai: S. Bugaila, Atkočiūnas ir J. Tonkunas.

Odesos universitetė šimet pabaigė tikrai vienas lietuvis V. Ruskis, kursai mano stoti Petro Razumovo ukiu institutą Maskvoje.

Varšuvoje šimet baigė pedagogijos kursų dvi lietuvaitės iš Kauno gub., konservatoriją du vargonininkai: J. Bendorius ir J. Štaraka.

Peterburgo Dvasiškąją Akademiją šimet baigė šie kunigai: Juozas Purickis (cum eximia laude), A. Milimas ir A. Simaitis (Žemaičių vyskupijos); H. Beto, M. Piaščynskis (Seinų vysk.); J. Vierzbickis, J. Rancanas, St. Eismanta (Mogilevo arkivysk.); A. Matusėvičius (Luchó-Zitomieriaus vysk.) ir J. Voicickis (Plocko vysk.).

Tomsko universitetas teisių skyrių šimet pabaigė Jonas Augštuolis. Ketina apsigyventi Lietuvoje.

Friburge, Šveicarijoje, šimet tapo įkurtas "Lietuvių Studentų Informacijų Biuras".

Adresas: Litauisches Studenten Informations

Bureau. Friburg. Albertinum, Schweiz".

Javai Lietuvoje, apskritai imant, išrodo geri. Ypač taisosi pastaruoju laiku, kuomet užstojo šilti orai ir nuolat palia lietus. "Šalt."

COLLINSVILLE, ILL.

Čionai yra apie 125 lietuvių šeimynų ir apie 450 pavienių.

Pirmutiniai lietuviai apsigyveno šiame miestelyje apie 184—5. Dangiausiai lietuvių dirba anglų kasyklose, tik nekurie dirba švino dirbtuvėje. Draugijų yra aštuonios:

a, (Šv. Mykolo Arkaniolo pašelpinė draugija, įsteigta 19 d. kovo, 1905 m., narių turi apie 42, turto \$300.

b, Tėv. Myl. Draug. 94-ta kuopa, įsteigta 9 d. gegužio 1910, narių turi apie 10.

c, Lietuvių Kooperatyvishka, pardavinėjimo valgomų daiktų draugija, įsteigta 24 sausio 1912; narių turi apie 64, turto apie \$1,800.

d, Lietuvių teatrališka kuopa, įsteigta 1908, narių turi apie 15, turto \$19.50.

Pirmutinis teatras "Polas ir Muzikai" tapo sulostas sausio mėn. 1909 m.

e, Laisvės Myletojų pašelpinė draugija, įsteigta 3 kovo 1909 m., narių turi 74, turto \$195.50.

f, 18-ta kuop. Liet. Social. Sąjung., įsteigta 21 geg. 1907, narių turi 9, turto \$9.

g, Amerikos Liet. Susiv. pašelpinė draugija, įsteigta 12 sausio, 1902, narių turi 140, turto apie \$1,500.

Lietuviai savo bažnyčios turi; apie 100 šeimynų priklauso prie vietinės ŠS. Petro ir Povilo anglų parapijos.

Lietuvių vaikų parapijos mokykloje yra apie 50; mokykloje yra 8 skyriai, joje mokina Šv. Uršulės Sėsers.

Čia yra apie 182 lietuvių turinčių pylietiškas popieiras ir galinčių balsuoti. Visi beveik republikonų partijos, išimant keletą socialistų.

Vienas lietuvis, Antanas Gaizaitis, yra miesto užveizdetoju, (Supervisor).

G. H. Paulukas.

Red. Priešas. Tardami ačiū gerbiama mūsų korespondentui, išreiškiame linkėjimą, kad ir kitų vietų stropesni tautiečiai, surankioję žinutes apie savo apylinkines lietuvių, teiktų jas surašyti taip, kaip tai padarė p. Paulukas, ir pristatyti mums.

ELIZABETH, N. J.

Birželio 28 d. š. m. čia atsiliko 4-tas iš eilės S. L. V. koncertas. Sekantis chorai dalyvavo minėtame koncerte: Vietinis Elizabeth'o, N. J., choras vedamas p. J. Steponavičiaus, Newark'o Šv. Cecilijos choras, vedamas p. A. Radzevičiaus, C. Brooklyn'o choras, vedamas p. K. Strumskio.

Vakaro programos:

1, "Lietuva tėvynė mūsų", P. Stankevičiaus — solo dainavo M. Baubliūtė. Mergaitė dar jauna, bet sudainavo gana gerai.

2, Polonaise No. 3, Chopin — piano solo — paskambino K. Strumskis.

3, Newark'o šv. Cecilijos choras padainavo "Lėk Sakalėli", "Ko liudi putinėli" ir "Eina garsas". Dirigavo A. Radzevičius, sudainavo gerai, nes publika garsiu rankų plojimu šaukė atkartoti. Sugrįžus dar padainavo "Tekėjo saulėlė". Publika meldžiant, dainavo toliaus: "Kad aš jočiau" ir "Lojo šunės ant kiemo". Tos gražiai išėjo, ypač "Tekėjo saulėlė".

4, Duetas — paskambino ant piano A. Zigmantėnkė, B. Mosekevičia.

5, Sonetas Naujajai — solo padainavo J. Žalionis. Sudainavo silpnai.

6, Minutė. Ig. Paderevski'o piano solo paskambino J. Steponavičius.

7, Vietinio choro sekstetas padainavo "Užmigo žemė"

mė" ant piano J. Steponavičius, choras "Oi tu ruta" Šimkaus, "Per šilą jočiau" Šimkaus. Visas sudainavo gerai.

8, "La prere L'une vierge" T. Badarzewska — paskambino ant piano A. Radzevičius.

9, Barkarolė Naujajai solo dainavo B. Juozapavičia, akompanianavo J. Steponavičius.

10, "Gegužinė", M. Petrausko ir "Magnificat" Mozarto, dainavo C. Brooklyno choras, dirigavo K. Strumskis, abidvi sudainavo labai gerai.

11, Laivinė, M. Petrausko padainavo solo A. Kvederis; sudainavo gražiai, publikai labai patiko garsiu rankų plojimu iššaukė atkartoti.

12, Duetas "Tu mano Motinėle" padainavo A. Mikulitė ir R. Miller; dainavo silpnai, ypač R. Miller.

13, "Siuntė mane Motinėle", Sasnausko ir "Oi tu jėva", M. Petrausko dainavo suvienyti chorai, dirigavo K. Strumskis, abidvi sudainavo labai gerai.

Dar tarpuose dainavo nepažymėta programe dainininkė. Labai gražiai padainavo su atkartojimu solo "Kur bakažė samanota" ir "Lietuva tai kraštas mūsų". Tik labai gaila, kad per klaidą nesužinojau dainininkės pavardės. Publikos buvo prisirinkę pusėtinai. Po koncerto prasidėjo šokiai. Šokiai daugiausiai buvo lietuviški.

Dar čia turiu priminti, kad labai gražiai Elizabeth'iečiai daro, kad prieš pradėsiant šokius paaiškino jaunuomenei, kad nešoktų nepadorių šokių, nes už šokių nepadorių šokių bus prašalinti iš svetainės. Visą vakarą žmogus stovėjo tarpe šokėjų, dabodamas šokėjų, už tai reikia pagerbti.

Biržietis.

WILKES-BARRE, PA.

Pas Kaz. Deltuvą, per krikštynas, svečiai besikalbėdami apie bėgamuosius atsitikimus, priejo prie vakarą žmogus stovėjo tarpe šokėjų, dabodamas šokėjų, už tai reikia pagerbti.

damiesi lietuvių aptemdinti, sulenkinti ir joti ant jų sprando.

Toks barbariškumas ir neatjautimas lenkų-endečių lietuvių kilimui-tautiškame susipratime, paskatino mus paaukoti kun. Tumo įsteigtam fondui "Rytiečiams šviesti". Aukavo šios ypatos:

Ant. Ambrazas \$1.00, Ant. Genis 1.00, Karalius Ažukas 1.00, Jurgis Rėkus 50c., Jonas Liaukus 50c., Sely. Pileckas 50c., Juozas Stulgaitis 50c., Juozas Kunca 50c., Andr. Baltuška, Juozas Baltuška 25c., Kazimieras Deltuva 50c. Viso labe: \$6.50. Pinigai išsiųsti "Vilties" redakcijai.

J. Stulgaitis.

SCRANTON, PA.

(Vėl byla už bažnyčią).

Liepos 17, 18 ir 19 d. vietiniame teisme atsiliko nagrinėjimas šv. Juozapo lietuvių parapijos bylos už "injunction'ą". Mat švietiškiai lietuvių bažnyčios globėjai 25 d. vasario 1912 m. atsidarė bažnyčią, esančią po vyskupo interdikto, įsivedė į vidų lenkų atskalamų vyskupą Hodur'ą, leido jam laikyti bažnyčioje pamaldas ir priėmė nuo jo S. B. Mickevičių savo klebonu.

Parapijiečiai, kurie stovi prie katalikų vyskupo M. J. Hoban'o, tuojau išėmė prieš Hodur'ą, Mickevičių ir globėjus iš vietinio teismo injunction'ą (uždraudimą). Taigi viršui paminėtomis dienomis buvo nagrinėjamas klausimas, ar injunction'ą palikti po senovei ar jį nuimti.

Susiję vienos ir kitos pusės liudininkai ir advokatai prirodinėjo reikalingus daktus. Ir taip, globėjų šalininkai kėlė tvirtino, jog vyskupas Hoban, užmesdamas ant bažnyčios interdikto ir uždrausdamas joje katalikišką pamaldą, taip kad joks katalikų kunigas negali į jį įeiti, tuo pačiu tą bažnyčią atskyręs nuo katalikiško kamieno, padaręs ją nepriklausoma nuo savo valdžios — taigi globėjai galėję įvesti kokią kunigą gavo arba galėjo gauti. Toliau — dalis parapijiečių iš geros valios, klausydami vyskupo interdikto, apėjo šv. Juozapo bažnyčią, o priešingoji katalikų vyskupui pusė jos laikėsi, mokoje nuomėmis nuo paskolos, turėjo pas save raktus ir ją globėjo, tai, girdi, jiems teisingai toji bažnyčia ir prideranti.

Taip prirodinėjo "nezaidežni" pusė.

Antra vertus, geri katalikai, pasilikusieji ištikimais savo dvasiškai vyriausybei, prirodinėjo, jog šv. Juozapo bažnyčia buvo statyta katalikams ir už katalikų pinigų, jog ją šventino katalikiškas vyskupas, jis davė kunigą, joje visados buvo laikomos katalikiškos pamaldos iki 31 d. geg. 1908 m. Po tos dienos tie patys žmonės, tas patis kunigas laikė katalikišką pamaldą šv. Tomo kolegijos koplyčioje. Bažnyčios jie neišsivadė, bet išėjo su pamaldomis kitur, kad išvengtų skandalo ir riaušių, kokiomis globėjai grąsino. Jie moka už apdraudimą nuo ugnies.

Ir šitoje valandoje vyskupas Hoban'as nuims interdikto, jei globėjai liūsis daktus kiltis. Tie patys parapijiečiai lietuvių aptemdinti, sulenkinti ir joti ant jų sprando.

jiečiai moka po senovei mėnesinius mokesčius parapijos reikalams ir turi parapijos fondą, siekiantį \$13,000; mokančių vyrų — 1200 suviršum.

Iš abiejų pusių tapo pastatyta po 20 liudininkų. Visi — net priešai — pripažino, jog kalbamoji bažnyčia yra katalikiška.

Idomu bus žinoti, jog tarp globėjų pusės liudininkų buvo Fr. Hodur'as, lenkų nezalesnų vyskupas; d-ras Jonas Šliupas, kursai visados sakydavosi, buk nesikišas į parapijos reikalus, ir S. B. Mickevičius, „tautiškasis“ kunigas. Katalikų priešų advokatas Hand'as, statydamas Hodur'ą liudytoju, aiškino norį per šį liudininką parodyti, kad Hodur'o ir katalikų tikėjimas esąs beveik vienas ir tas pats — beveik artimas.

Teisėjas: Pasakyk man, ar Hodur'o ir katalikų tikėjimas yra tas pats, be skirtumo?

Hand'as: Yra skirtumas, bet mažas.

Teisėjas: Teismui užtenka žinoti, kad Hodur'o tikėjimas nėra tas pats, ką ir katalikų tikėjimas, kad tai du atskiru daiktu. Aš liudininką paluosuoju nuo liudijimo.

— Pone teisėjau! — sušuko Hand'as, rankas sukryžiuodamas. — Męs parodysime, kad yra tik mažas skirtumas. Susimildamas: tos pačios apeigos, ta pati kalba, tie patys papročiai. ... Pasigalėk musų, teisėjau: neįims ilgai, o visi supras, kad Hodur'o tikėjimas yra labai artimas katalikų tikėjimui.

— All right! — sutiko teisėjas — bet tegul nesigaili rezultatų.

Hodur'as tiesioginį kvotimą išlaikė pusėtinai, bet kuo met katalikų pusės advokatas Kelly paėmė jį nagan, tai p. Hand'as nuleido nosį ant stalo — buvo išbales, kaip avizos vasarą.

Kelly: Ar tamsta, p. Hodur'ai, esi katalikų kunigu?

Hodur'as: Ne, buvau seniau.

Kelly: Ar ilgai?

Hodur'as: Ketveris metus.

K. Paskui?

H.: Paskui pamečiau katalikų kunigystę, nors vyskupas Hoban'as kvietė, kad grįžčiau.

K.: Ir nesugrįžai?

H.: Ne.

Ir t.t. ir t.t. Išsipašakojo vargšas, kad pridera į lenkų tautininkų atskala, kad jo bažnyčios vyriausia galva tai sinodas, kad sinodas jį skiria vyskupu ir numeta, tvarko apeigas ir tikėjimo tiesas. Jį patį išrinkęs vyskupu sinodas, šventinę Hollandijos senkatalikais, su kuriais turįs padaręs kontraktą, pamaldas laiką lotiniškai, bet kad parapija pralobsta, nusiperka lenkiškas knygas, ir tuomet, laikas mišias lenkiškai. Jo bažnyčios vardas: „Polish National Catholic Church“, bet jeigu prie jo prisideda kokia kita tauta, tai jinai gali linti vadintis: Lithuanian Catholic, French Catholic, Italian Catholic, ir t.t. Jų atskala Europoje tai mariavitai, turintįs savo galvą vyskupa Kovalskį.

Kelly: Kurie iš jūsų viršesni?

Hodur'as: Aš.

K.: Ar jūs atstojote nuo katalikų bažnyčios?

H.: Taip, ir nebesame daugiau katalikais jūsų prasmeje.

Kelly: Kas įsteigė tokią „National Catholic“ bažnyčią, kuri tinka visoms tautoms?

Hodur'as: Aš.

K.: Kokiuose metuose?

H.: 1897.

Kelly: Ar tamsta pripažįsti ant savęs popiežiaus Hod.: Ne.

Kelly: Tamsta nepripažįsti šv. Petro įpėdinio jurisdikcijos, kaip katalikų bažnyčios galvos?

Hod.: Ne, bet aš guodoju Pijų X.

K.: Ar kaip gentleman'ą?

Hod.: Taip.

Užbaigta. Kvotimas tęsėsi pusantros valandos.

D-ras Šliupas liudijo, kad jis rengė globėjams rezolucijas mitingam, vertė angliškai ir rašė į laikraščius. Šičia tai išėjo aikštėn Šliupamelagystė, buk jis nesikišas į parapijos reikalus.

Mickevičius prisipažino, kad nėra Rymo katalikų kunigu, kad pridera į Hodur'o hierarchiją ir popiežiaus nepripažįsta. Save vadina „Lithuanian Catholic priest“.

Visi bešališki žmonės — net nekatalikai — įsitikrino, kad tiesa katalikų pusėje. Tokį išpuolį galima buvo matyti ant visų veidų. Teisėjas Newcomb'as pirmą dieną norėjo išduoti ištarmę už katalikų pusę, kadangi valstijos įstatymai neleidžia vieno tikėjimo bažnyčios paversti kitokio tikėjimo šventykla.

— Kam man čia sėdėti be reikalo teisme ir laiką bergždinti gincams parleisti, kad galiu važiuoti kur ir žuvauti — kalbėjo jis.

Hand'as net pajudęs protestavo, kad jis turįs teisę nuo teisėjo reikalauti išklausymo, kad eisiąs į Augščiausiąjį Teismą...

Kaip Augščiausias Teismas pažiūrės į šią dalyką, dar pamatysime. Jeigu išduotų priešingą katalikams nusprendimą, tai pasielgtų prieš konstituciją.

Tečiau vis dėlto buvo tai žingeidinga byla. Šliupo šalininkai keikia, kad buk jiems Newcomb'as nedavęs šnekėti ir jų advokatą „perkojam“ traktavęs.

Visas tris dienas teismo rumai buvo pilni niezaležųjų lenkų. **Koresp.**

BOSTON, MASS.

Šią vasarą pas mus labai įsivyravo ekskursijų epidemija. Tą epidemiją pagimdė socialistai, o praplatino kiti pirmiečiai. Į tą ligą įsimetė „Keleivis“ ir „Laisvė“. Turbut mano, kad jiems dalyvaujant ir liga išeis darbininkui „ant sveikatos“. Paaiškįsiu iš kur kilo toji limpanči liga.

Kadangi cecilikams ir kitiems pirmiečiams ir bažnyčia eiti ir Dievą garbinti nereikia, tad jie prasimanė sau kitokias pamaldas, butent, garbinti girtuoklių dievaiti Ragutį. — Kožną nedėdienį jie samdo laivą ir nuo pat ryto plaukia į mares. Į toki laivą jie prisikrauna visokių skystimėlių, arba geriau sakant vėžasi visą karčiamą. (Mat be bažnyčios jie gali apsieiti, be karčiamos — ne).

„Keleivis“ ir „Laisvė“ savo skiltyse daro reklamą tokioms ekskursijoms: pri-

traukia žmones, pardavinėja tikičius, žada daug linksmybių... Tie veikėjai vadovauja, platina savo apšvietimą, mokina neapkęsti dabartinės pasaulio tvarkos, įieškoti laisvės ir laimės. Kuomet pas katalikus mišių laikas, jie išlipa ant kokios salos, kelia orgijas, girtuokliauja, linksminasi, kaip kas išmano. Vakarop grįžta namolei — girti, „Mimingi“... Bet bėda!

Kur daug girtų, žinoma, neapsieina be prietikių, bestrapinėjant atsitinka išvirsti iš laivo. Keletas žmonių tokiu būdu vos neprakišo gyvybės. Socialistų vadovai tuomet ramina publiką, tai nieko, kad vienas arba kiti išsimaudė, darbininkui, girdi, dar sveikiau...

Bet paskutinio nedėdienio (liepos 21 d.) ekskursija pasibaigė jau visai negražiai. Tą dieną labai lijo ir visi musų cecilikai ir pirmiečiai perdėm sušlapo, o buvo ten jų trys šimtai. Nuo drėgnumo gydėsi pildami daugiau „drėgnumų“ į viduri.

Įkaušę tokiu būdu „šlapjurgiai“ jau laive pradėjo pešties, bet laivo tarnai juos numalšino. Kaip tik spėjo išlipti ant kranto, mušys atsinaujino. Girtuoklių vadas, davė ženklą kovon, pats mėsdamas pirmutinį akmenį. Ir prasidėjo generalis mušis: kuolai, geležgaliai, bonkos lakstė į visas puses. Pasiliejo kraujas... Bet štai įsimaišo į mušį „svetima galybė“. Tai yra, pradėjo rinkties iš visų pusių policmonai, kurie suareštuodami keletą smarkiausių pirmiečių, padarė tai batalijai galę...

Oorint musų pirmiečiai drąsiai kovojo ir kraują liejo, bet garbės nepelnė. Itin netik sau bet ir visiems lietuviams padarė nemažą gedos, kadangi ant rytojaus visi Bostono dienraščiai aprašė lietuvių padarytą skandala. Gėda tuo didesnė, jog tą ekskursiją rengė labai pirmiečiai draugija vadinama „Lithuanian Citizens Association“ (Lietuvių Piliiečių draugija).

Vietinis klebonas keletą kartų draudė žmones nuo tokių nelemų girtų nusimainymų, bet jo balsas veltui praskambėjo, kadangi ekskursijas prilaikė ir reklamuojam laikraščiai „Keleivis“ ir „Laisvė“. Dargi tieji laikraščiai aprašė už tai kuniga, kaip nenaudėlių, atžagareivį ir darbininkų priešą.

Bastenis. Red. Priešrašas. Kitas musų korespondentas rašo, jog toje batalijoje tapo apdaužyti gerokai Jurgis Ambraža ir Vladas Jaskelvičius.

DONORA, PA.

Pirmieji lietuviai į šią Pensylvanijos miestelį atėjo 1902 m. Dabar jų yra 65 šeimynos ir apie 50 pavienių. Dirba daugiausiai „dračionke“ — American Steel and Wire Co., vieli dirbtuvėje; kaikurie kasa anglis kasyklose.

Draugijos yra keturios: Šv. Vincento, pašelpinė, įsteigta 1905 m.; narių 70. Šv. Juozapo, pašelpinė, įsteigta birž. 26, 1908 m.; narių 16.

S. L. R. K. A. 88-oji kuopa, užmėgsta kovo mėnesyje 1910 m.; narių 40.

Piliiečių klubas, pašelpinė draugija, narių 140.

Nuo 1906 m. gyvuoja čia šv. Juozapo lietuvių parapija. Turi mūrų bažnyčią vertybę \$25,000. Mokyklos nėra.

Lietuviai čia turi sekančias nuosavybes: 24 šeimynos turi nuosavus namus — vieni mūrinius, daugiausiai medinius. Tris lietuviai turi po dvejus, o vienas trejus namus. Be to keletas turi nusipirkę lotus. Yra du grosernikai, vienas siuvėjas ir vienas barzdaskutis, kurs kartu laiko ir „pool-room“ (biliardą). Grosernikai vostik praminta, nes savieji jų nepalaiko — mat tautiškai nelabai susipratę. Siuvėjui sekasi gerai, barzdaskutiui vidutiniai (o kur smuklininkai? Red.).

Apskritai imant, čionykščiai lietuviai politikoje nesveria nieko. Keletas pridera į socialistų partiją. **Magnus J. Kazėnas.** Donoros apilinkiai.

Donoros apilinkiuose yra daug miestelių, kuriuose gyvena po keletą lietuvių, pridera čia į Donoros lietuvių parapiją. Ir taip:

1. Shire Oaks yra 7 šeimynos, apie 10 pavienių, dirba kasyklose.

2. Courtney ir Huston Run — 25 šeimynos ir apie 30 pavienių. Čia yra vienas grosernikas ir vienas mėsos pardavinėtojas. Turi draugiją Lietuvių Brolių Darbininkų — narių 100, įsteigta 1904 m.; pridera į ją lietuviai ir iš toliau. Dirba kasyklose.

3. Galaltin — apie 11 šeimynų ir tiek pat arba kiek daugiau pavienių. Dirba kasyklose.

4. Bunola — apie 15 šeimynų. Dirba kasyklose.

5. Black Diamond — 4 šeimynos. Dirba kasyklose.

6. Hazel-Kirk — 8 šeimynos, pavienių apie 29. Dirba kasyklose.

7. Monessen — 17 šeimynų, apie 15 pavienių. Dirba dirbtuvėse.

8. Charleroi — 20 šeimynų, apie 35 pavienių. Turi šv. Juozapo pašelpinę draugiją, kurion pridera artėniųjų miestelių lietuviai; narių — 89. Yra vienas agentas, kuris dirba bankoje. Lietuviai dirba kasyklose ir Glass Work Co. stiklo dirbtuvėje.

9. Coal Center — 35 šeimynos, apie 50 pavienių. Vienas lietuvis laiko grosernę ir sykiu bučėrnę. Kiti dirba kasyklose.

10. Roscoe — 19 šeimynų, 17 pavienių. Dirba kasyklose.

11. Vesta — 4 šeimynos. Dirba kasyklose.

12. Fayette City ir Arnold — 30 šeimynų, pavienių apie 45. Penkios šeimynos ar daugiau turi savus namus. Dirba kasyklose.

Magnus J. Kazėnas.

WATERBURY, CONN.

Birželio 15 dieną Katalikų Blaivininkų Connecticuto valstijos buvo didelė paroda.

Parodoje dalyvavo ir vietinės Lietuvių Kat. Pilyų Blaivininkų draugijos. Pasipuošusios buvo labai gražiai, ypač merginos. Parodos apvaikšiojime lietuviai laimėjo antą dovaną (ką buvo skirta toj dienoj) — sidabrinį šotį. Matome, kad lietuviai Waterburiečiai moka išeiti parodose, Lietuviam yra garbė užtai.

Kažinkas įstrigo į gerkle „Žvaigždės“ reporteriui, mat aprašydamas tą pačią parodą „Žvaigždėje“, stengėsi apjuodinti ją, paskui kitame numeryje „Žvaigždės“ pataisė. Reporteris girdėsi esąs blaivininkas ir katalikas, tik kasžin, kaip raportavo „Žvaigždei“, ar nebuvo traukęs porterio, kiškame laikraštį negalėjęs katalikas, dagi katalikų blaivas budamas rašyti netiesą.

P. G. N.

BALTIMORE, MD.

Musų mieste sekmadieniais užginta gerti alų ir degtinę saliuuose. Jeigu policija užklumpa geriant, tai gėrikus ir saliuininką nuveža į policijos stotį, kur visi turi užsimokėti bausmę. Taip ir 14 d. liepos suėmė vieną lietuvių smuklininką. Lietuviai liudytojai sakėsi, kad jie nieko negėrė smuklėje, bet vienas juodis (nigėris) palidijo, kad gėrė alų toje gertuvėje. Juodis tapo paleistas, bet lietuviai likosi patraukti tieson už kreivą prisieką ir pastatyti po 500 dol. kaučijos kiekvienas. Šitas atsitikimas gali būti pamokiniu tolesniam laikui, nes čionykščiai lietuviai yra prapratę kreivai liudyti, ipuolus saliuininkui bėdon.

„Drauge“ jau buvo rašyta, jog čia pabaigė gydytojo mokslą p. J. Skladasuskas. Dabar reikia paminėti, kad čionykščiai lietuviai neiekie nepaiso apie savo vaikų mokslą. Daug lietuvių vaikų užaugo ir vyrai išėjo, o nėra tarp jų, galima sakyti, nei vieno inteligento — visi tik prosytojai arba mašinomis siuva drapanas. Yra ir pasiturinčių lietuvių, o vaikai visi be augštesnio mokslo. Iš tokios daugybės lietuvių tik tai vienas a. a. Antanas Galinaitis buvo pabaigęs teisių mokslą. Bet ir šis neilgai tegalėjo dirbuotis: mirė vargšas jaunose dar dienose! Dabar antras p. J. Skladasuskas vargais negalais užbaigė gydytojo kursą. Yra dar klierikas Abromaitis, pasiūrinčių tėvų sunus, kursai persikėlė į Orchard Lake seminariją lenkų kalbos išmokti — gal už dviejų metų bus kunigu, jei neatmainys pašaukimo. Yra dar Jonas Vebera, kursai pabaigęs vidutinę mokyklą, ketina stoti į universitatę daktaru mokyties. Jo motina našlė, neturtinga, bet jis pats, parėjęs atlaidan, netinginauja, eina į dirbtuvę dirbti. Rugpiučio pabaigoje grįš atgal mokslan. Be to Mikolas Bučnis pradėjo savo vaikus leisti į kolegiją. Kitų turtingesnių tėvų vaikai išmoka tiktai saldinius kramtyti ant kampu. Galima būtų turėti daugiau augštesniųjų mokyklų mokiniui. **J. K.**

Kažinkas įstrigo į gerkle „Žvaigždės“ reporteriui, mat aprašydamas tą pačią parodą „Žvaigždėje“, stengėsi apjuodinti ją, paskui kitame numeryje „Žvaigždės“ pataisė. Reporteris girdėsi esąs blaivininkas ir katalikas, tik kasžin, kaip raportavo „Žvaigždei“, ar nebuvo traukęs porterio, kiškame laikraštį negalėjęs katalikas, dagi katalikų blaivas budamas rašyti netiesą.

Worcester, Mass. Praslinkus lytingam pavasariui, užstojo sausa ir karšta vasara. Lytaus nėra jau antars mėnesis, viskas išdžiūvo; visur dulkės, net blaudos apraikšiojime lietuviai laimėjo antą dovaną (ką buvo skirta toj dienoj) — sidabrinį šotį. Matome, kad lietuviai Waterburiečiai moka išeiti parodose, Lietuviam yra garbė užtai.

Iš Miestų ir Miestelių.

Worcester, Mass. Praslinkus lytingam pavasariui, užstojo sausa ir karšta vasara. Lytaus nėra jau antars mėnesis, viskas išdžiūvo; visur dulkės, net blaudos apraikšiojime lietuviai laimėjo antą dovaną (ką buvo skirta toj dienoj) — sidabrinį šotį. Matome, kad lietuviai Waterburiečiai moka išeiti parodose, Lietuviam yra garbė užtai.

Worcester, Mass. Praslinkus lytingam pavasariui, užstojo sausa ir karšta vasara. Lytaus nėra jau antars mėnesis, viskas išdžiūvo; visur dulkės, net blaudos apraikšiojime lietuviai laimėjo antą dovaną (ką buvo skirta toj dienoj) — sidabrinį šotį. Matome, kad lietuviai Waterburiečiai moka išeiti parodose, Lietuviam yra garbė užtai.

kyti kudikius, kad nebutų taip daug mirėjų.

Liepos 3 d. prigėrė lietuvis M. Medlinskis, 31 metų amžiaus, paėjo iš Kauno gub., buvo vedęs, paliko moterį ir vieną vaikutį, dideliame nuliudime.

Kaip žmonės sako, velionis su devyniais draugais nuėjo į ežerą maudyties; buvęs jau gerai ikaušęs, ir mokėjęs gerai plaukti, o draugai nei vienas nemokėjęs plaukti, tad jam nuplautos apie 40 pėdų, jau nebuvo galima sugrįžti, ir turėjo skirties su visais ant visados.

Velionis neprigulėjo į jokią draugiją, nebuvo atlikęs velykinės išpažinties; todėl likosi palaidotas be bažnytinių apeigų.

Naujas Reporteris.

Waterbury, Conn. Birželio 30 dieną, šv. Juozapo lietuvių bažnyčioje, atsiuvo keturiasdešintis valandų atlaidai. Vietiniam klebonui į pagelbą atvyko še. kunigai: V. Dargis, Tėvas Kazimieras, J. Žebrius, J. Šeštokas, M. Pankauskas, S. Petkus, J. Amobtas, J. Palujanskas ir A. Milukas. Žmoneliai išpažinti tuo laiku galėjo liuosiai atlikti, nes kunigų buvo jau ir subatoje. Nebeto, tomis dienomis komunikavosi (suskaityta) 2930 asmenų.

Atlaidai prasidėjo iškilmingom šv. mišiomis, kurias laikė kun. Ambotas, asistuojant, vietiniam klebonui Saurausčiui, ir jo pagelbininkui, kun. Grikiui. Per šv. mišias giedojo vietinis vyriškas choras keturiais balsais, ir grojo dviem smulkais, butent p. J. Janušaitis ir p. M. Brazauskas, diriguojant vietiniam vargonininkui p. V. J. Kovui. Mišias šv. Mykolo Arkaniolo, M. L. Nemmers (taip pat visas tris dienas ir mišparus vien vyriškas choras giedojo keturiais balsais, Vespera Corpus Christi. — Prf. J. Sinbergerio, taip pat pritarant smuikams; mišparas labai gražiai giedojo). Tomis dienomis buvo sakomi labai gražūs pamokslai. Sakė kunigai: Dargis, Tėvas Kazimieras, Šeštokas, Petkus, Milukas, Žebrius. Pradžioje, išstatant S.S. sakramentą, buvo laikyta iškilminga procesija iš lauko aplinkui bažnyčią. Procesijoj dalyvavo pasipuošusios draugijos su kukardomis, o merginų draugijos pasipuošusios velionais.

V. Zapkus.

Laporte, Ind. Šis miestelis yra gan didis ir su kiekviena diena auga didyn. Tik antri metai, kaip lietuviai pradėjo čia apsigyvendinti. Jų šiandieną skaitoma virš 30 šeimynų ir 150 pavienių. Kaikurie jų gan pastoviai gyvena ir turi savo nuosavybes. Apšvietoje gan žemai stovi, priežastis — inteligentų trūksta. Iš laikraščių ateina net keli: „Saulė“, „Keleivis“, net „Kova“ su „Laisve“. Žinoma, su panašiais laikraščiais nekaip augstai teatsistos.

Reikia pažnyėti, jog liepos 14 d. š. m. žinomo ir garbaus piliiečio p. K. Sabonio namuose atsiliko krikščionys. Kumais buvo: p. J. Kvietauskas ir p-lė Ona Anužaitė. Gan iškilmingai ir padoriai viskas apsiėjo. Linkėtina jų sumni augti ir bujoti lietuviškoj dvasioj, buti ateityje didžiū piliiečių.

Lietuviai keliauja šio kiekvieną dieną. Darbą greitai gauna, jeigu ne vieno dirbtuvė, tai kitoj, — o daugiausiai Rumely Co. Uždarbiai gan geri.

Linkėtina butų, idant susitvertų bent kokia draugijėlė, arba kad ir T. M. Dr. kuopa apšvietos tikslu, — nes apšvieta, tikrojo to žodžio reikšmėje musiškiams labai čia reikalinga.

A. M. — kas.

Baltimore, Md. Liepos 6 d. keli lietuviai susitarę nuvažiavo į farmą pas p. Marcinkevičių šviežiū oru pakvėpuoti ir įspiraė ant tvarto ant šieno pergulėti. Gerai, atsigulė. Tik nelaimė! ateina ir juodžiai, nigeriai, ant šieno nakvoti, nes Marc. jiems kažkad paveldavo ten gulėti. Tie juodukai nežinia dėlko susipyko su A. Valinsku ir J. Bulotu. Kaip ten buvo taip buvo, tik juodukai griebsė už keturnagių šakių ir puolė prie lieauvių. Šie šoko pro langą. Valinskis rankomis užsikabinęs gražiai nusileido siena, bet Bulota šoko stačiai ir taip nelaimingai, kad kojas nusilaužė. Juodžiai sudavė jam porą sykių per ausį ir išbėgiojo. Kiti vaikiniai tuo laiku miegojo ir nieko ne girdėjo. Bulota didžiausiose skaudėjimuose tapo nuvežtas į miestą į ligonbutį.

Vienas klišis, nuėjęs pas našlę Mačienę į smuklę išsigerti, padėjo penkinę ant baro ir, pamatęs, kad Mačienė išsiėmė pinigų iš pinigų ir išimė jam penkinę, susimanė pavogti iš jos pinigų. Tai gi nuėjęs į miegamąjį kambarį, pasislėpė, o kad Mačienė užmigo, pradėjo įsikišti pinigų. Mačienė pajuto, klišis šoko bėgti. Pažino jį bertenderis ir kiti žmonės. Vagis, iš gėdos nežinodamas, ką daryti, įbėgo į Laukevičiaus namus, nusimetė drapanas ir atsigulė į lovą — apsimeta, kad miega. Bet Laukevičius pasigriebė šluotą ir na-gi perti kailį!

Hamburgio Co. dirbtuvėje kirpikams užėjo vieną valandą darbo diena už tą patį mokėti. Iki šiolei pasipriešinimo negirdėti.

Karščiai labai dideli. **J. K.**

„MOTINĖLĖS“ NARIŲ ATIDAI.

Metinis „Motinėlių“ seimas atsiliks šimet sereidoje, 1 d. rugpiučio, Brooklyne, bažnytinėje salėje, 243 Roebing st. Nariai meldžiami užsimokėti savo mokesčius ir aplikantai pristatyti savo prašymus.

Kun. A. Kaupas, „Mot.“ sek. 2646 W. 67th st., Chicago, Ill.

MAISTAS IR SVEIKATA.

Kad nuo maisto priguli sveikata, tai tas yra žinomas faktas, bet męs turime atsiminti, kad tas pats maistas skirtingai veikia ant įvairių žmonių. Tulas maistas yra delikatesas vienai ypatai, bet neapkenčiamas, atstumiantis kitai ypatai. Sveiko proto žmogus, žinoma, atsisakys nuo maisto, kuris jam nepatinka ir net prie mažiausio nesmagumo po valgio, pavartos Trincerio Amerikoniką Kartaus Vyno Elixirą sureguliuoti vidurių virinimo. Šitas vaistas turi labai gerą pasekmę ant virškinimo organų ir labai pagaidaujam visokiuose vidurių surimuose, taip gi esant ner- viškui ir silpnui, laike dieglių ir skausmų, ir atsitiks netikram reumatizmui ir neuralgijai. Jis neturi savyje nieko blėdingo, nes padarytas tik iš karčiųjų liūlių ir raudono vyno. Aptikose, Jos. Triner, 1333-1339 So. Ashland ave., Chicago, Ill.

LITHUANIAN WEEKLY
"DRAUGAS"
 [THE FRIEND]
 Published Every Thursday
 at Cor. 67th Street & South Talman Avenue,
 CHICAGO, ILLINOIS.
 Lithuanian Roman Catholic Priests'
 Association, Publishers.

REDAKCIJOS PASTABOS

Katalikų bažnyčia ir pastarųjų laikų mokslas.

D-ras J. J. Walsh yra plačiai žinomas angliškai kalbančiai visuomenei abiejose Atlantiko pusėse. Jis yra nervų ligų specialistas, skaito lekcijas, apie medicinos istoriją Fordham'o universitete (New York'e), bet ypač yra atsižymėjęs, kaip raštininkas ir prelegentas. Jo vedamais skyriais tokiuo se plačiai skaitomose laikraščiuose, kaip "Independent", "New York Herald" ir kit. gerisi žmonės jau ne nuo šios dienos; gerisi ir mokinasi. Mums čia svarbų žinoti, jog katalikų bažnyčia retai turėdavo tokių karštų ir taip mokyty savo apgyne, kaip šitas mokslo vyras. Štai ne pro šalį bus paminėjus kad ir sutraukioje kalbą to vyro, kurią jis laikė pirm kelių savaičių užbaigiant mokslo metus Wilkes-Barre, Pa., šv. Marijos parapijos vidutinės mokyklos (High School). Reikia žinoti, jog d-ras Walsh savo jaunose dienose mokinosi toje tai mokykloje, tai-gi jo kalba turėjo truputį vietinį interesingumą. Kalbos tema buvo katalikų mokyklų svarbumas mokslo ir švietimo srityje. Trisdešimts penkeri metai praėjo nuo tos dienos, kad aš apleidau šv. Marijos mokyklos muros — kalbėjo d-ras Walsh — ir per tą laiką mokslas tapo pastumtas ne vienu žingsniu paakiui. Kas jį pastumė paakiui? Ar tų stumėjų eilėse atsirado nors vienas katalikas? Nes, mat, yra nuolatos skelbiama, buk katalikų bažnyčia esanti priešinga mokslui; buk jeigu mokyklos patektų pilnon katalikų bažnyčios globon, tai susyk stotų visokia mokslo pažanga.

Ar-gi?

Kas didžiausius nuopelnus padarė mokslui pastarais 35 metais? Didžiausiu išradėju medicinos dirvoje tuo laiku buvo Pasteur — tas pats Pasteur, kurs padarė tiesiog revoliuciją medicinos moksle, kurs išrado budą, kaip užbėgti už akių ligoms ir kaip išgydyti daugelį jų, kurs padarė laudulį Lister'ui minti, kaip praminti naujus takus chirurgijoje. O didis Pasteur buvo uolus ir karštas katalikas, kurio tikėjimo nesudrumsdė nei augštas mokslas nei garbė, kuria jį buvo apdovanojęs visas pasaulis.

Pastarais metais didžiausiu biologijos mokslo sušelpėju pasirodė abatas Mendel. Šitas vienuolis augstintijonas savo vienuolyno daržuose padarė daugiau, kaip 10,000 observacijų ant žirnelių ir savo tėjimų rezultatus surašė knygosna, kurios tapo atidengtos po

30 metų užmiršimo. Mokslas pasaulis tuojau pamatė, jog tas prastas vienuolis padarė gyvą revoliuciją biologijos moksle. Kitu šių dienų dideliu biologu yra jezuistas Wasmann.

Aplamai yra manoma, kad didžiausias priešingumas yra tarp biologijos ir teologijos. Taigi, turi išrodyti, lyg katalikai mažiau siegi atsižymėti šitime biologijos moksle. Kaip-gi tokia nuomonė yra klaidinga! Naujajai biologijos tėvu yra Teodoras Schwann—katalikas mokslavys, kuris atidengė, jog gyvi sutvėrimai susideda iš mažų celių. Naujajai biologijos tėvu yra Claude Bernard.

Katalikai mokslininkai yra atsižymėję ypač medicinoje.

Dwight, per dvidešimts penkeris metus profesorius anatomijos Harvard'o universitete, buvo vienu rimčiausiųjų mokslo vyrų savo gadynėje. Sir William Hingston, Montreal'io gydytojas, padėjo didelius nuopelnus savo profesijai, dar daugiau savo bažnyčiai. Van Buren ir Bedford buvo garbiausieji New York'o profesorai. Mokslo pasaulis ligšiol tebeturi akis atkreipęs į Keyes'ą ir Murphy. Pirmasis mokslo dirvą arinėja New York'e, antrasis — Chicagoje. Taip, katalikai daug—daug gero yra padarę medicinai. Devynioliktasis šimtmetis pilnas jų darbų. Mueller, isteigėjas medicinos Vokietijoje; Laennec, diagnozės tėvas; Theodore Schwann, Claude Bernard, Joseph O'Dwyer — vis tai katalikai, kurių tikėjimas buvo taip nekaltas, kaip karvelių.

Astronomija visados buvo numylėtu katalikų mokslininkų dalyku. Pastaraisiais 35 metais didžiausiu astronomu buvo jezuistas Secchi, o dabar jezuitai specialiai pasišvenčia meteorologijai (mokslas apie oro atmainas) ir seismologijai (mokslas apie žemės drebėjimus). Jezuitų patyrimai meteorologijos ir seismologijos stotyse turi pirmarankes autoritatus svarbą.

O elektrika? Gal skaitytojas mano, kad elektritechnikoje katalikai nėra nieku atsižymėję? — Anaipol! Bevieliu telegrafo prasmanytoju yra katalikas Marconi. Pirm trisdešimts metų elektrininkų susivaziavimas nutarė įvesti į elektrikos terminologiją vardus didelių atidengėjų elektrikos srityje. Pasirodė, jog visi tie vardai — Galvani, ir Volta, ir Ohm, ir Ampere ir Coulomb — visi jie priderėjo katalikams.

Katalikai yra atsižymėję elektrikos dirvoje jau ne nuo šios dienos. Pirmutinę Leyden'o bonką padarė katalikas; benediktinas padirbino pirmutinę elektrinę mašiną; Beccaria, Nollet ir kiti kunigai užsiiminėjo elektrika dar aštuonioliktame šimtmečiuje ir savo darbais mynė kelius Morse'ams, Bell'iams ir Edison'ams.

Apskritai imant, per šesias šimtmečius — nuo dviliktos iki devynioliktos — viskas, ką tik gero Europa turėdavo filosofijoje ir gamtos moksluose, buvo imama iš katalikiškosios Italijos. Pastarame šimtmečiuje po-

litiškos suirutės sulaukė koliai laikui Italijos pažangą, bet vis dėlto Italija nėra pasilikusi užpakalyje kitų kraštų mokslo žvilgsniu.

Pažiūrėkime į mūsų pirmiečius, kurie taip garsiai reikalauja apie mokslą ir apšvietimą, kurie nuolatos užsipuldinėja ant katalikų bažnyčios už tariamąjį tam-sybės platinimą — kuo tie pirmiečiai yra atsižymėję mokslo dirvoje? Ką gero nors vienas jų yra padaręs nors vienai mokslo šakai? Lietuvos florą pirmasis pradėjo tyrinėti Pabrėža — kunigas; Lietuvos istoriją pirmutinis rašė Daukantas, karštas katalikas. Liaudies švietimu užsiiminėjo uoliai Laurinas Ivinskis, kursai biauėrėtiese-biauėrėsi be dievio arba laisvamanio var-du. Vyriausiais mūsų kalbos žinovais buvo Baranauskas ir Jaunius — abu dvasiškiai. Šioje valandoje rimčiausius ir mokslingiausius laikraščius Lietuvoje leidžia katalikai. Mariampolės "Žiburys" ir Kauno "Saulė" steigia mokyklas ir platiną apšvietimą. Klerikališkoji "Žagrė" ir klerikališkos vartotojų draugijos rūpinasi — medžiagine mūsų brolių gerove geriau, ne kaip tukstančiai pirmiečių, mokančių tik aimanuoti apie varguolių skurdą, mėti perkunus ant įvairių siurbelių — o patį nieko, tiesiog nieko nedaryti nusikrautųjų sluogsnų vargų palengvinimui.

Nei medicina, nei astronomija, nei matematika, nei gamtos mokslai, nei istorija, nei filologija nei joks kitas mokslas nėra ligšiol susilaukęs nieko gero iš pirmiečių pusės — ba! pirmiečiai nėra prisidėję net prie pagerimo plačių mynių medžiaginio buvio. Visi tie daiktai yra palikti kunigams, katalikams — tiems neapkečiamiems klerikalams, kaip tai pirmiečiai mėgsta pravardžiuoti. Ir klerikalai dirba, knibžda, trisia! Tumas ir Olsauskas — visuomenės veikėjai; Maiornis, Voldemaras, Totoraitis — istorikai, Buga, Dambrauskas, Laukaitis, Jablonskis, Šlapelis — kalbininkai; Šulė, Šaulys — ekonomikos ir visuomenės mokslo tadytojai; Jakštas, Maiornis ir Vaitkus — geriausi šiuo dienų mūsų poetai; Matulionis — girininkas. Pats Basanavičius — tas didis Jonas, kurio jubilėjų katik apraikišiojo ysa Lietuva — ir jis nesiskaito savęs prie "cicilikų" ir "pirmiečių".

Nėra ko bijoties pirmiečių prasivardžiamų; nėra ko gėdėtis savo tikybinių įsitikinimų. Lietuviai katalikai daug daugiau darbuojasi mokslo, apšvietimo ir medžiaginio buvio naudai. Taigi garbė yra priderėti katalikų šoną, buti katalikų partijos — jei čia gali buti šneka apie partijas — narių.

Valio katalikai! Vienybėn! Prie bendro darbo! Prie uolios ir karštesnio darbo!

Susiv. Lit. R. K. Amerikoje auga ir plėtojasi. Lai auga ir plėtojasi, kol nepri-glaus po savo sparnais visu Amerikos lietuvių katalikų!

I Newark'ą, N. J., yra šaukiamas seimas lietuvi-

kų katalikiškų pašelpinių draugijų. Lai visos lietuvių katalikiškos pašelpinės draugijos susijungia ten savo atstovus ir lai visos susirisa į vieną didelį sąrašį! Lai kititiekiai ir kitataučiai atjaučia to sąrašio svarbą ir galybę, kaip dabar atjaučia įtekmę "Federation of Catholic Societies".

Amerikos katalikai mokslaviai rišasi į vieną sąjungą. Lai gyvuoja Amerikos lietuvių katalikų moksleivių Susivienijimas!

Lai auga ir plėtojasi katalikiškos mokyklos, mokslo įstaigos, bendrovės, draugijos ir kitokios organizacijos! Lai tose įstaigose ir organizacijose apsiereiskia mūsų katalikų visuomenės didybė ir pažangumas!

Čia ne tuščia retorika — čia laisvas išsiliėjimas kuogeriausių vėliųjų mūsų katalikiškai visuomenei. Nebukime bailūs, nebukime apsnudę. Turime savyje užtektinai spėkų, niekas mums negina sumaudoti jas kuogražiausiems siekiams. Taigi dirbkime, nestovėkime dyki, aptingę! Parodykime, kad mes nenorime užsilikti užpakalyje kitų didelių katalikiškų tautų. Su savo darbais nesunku pasirodyti, reikia tik noro.

Taigi daugiau noro! pakiesnių troškimų! karštesnės ambicijos!

Nachališkumas.

"Keleivio" išsišokimas pagimdė ištisą literatūrą netik "Drauge", bet ir kituose laikraščiuose — literatūra, kurioje randame gana idomių daiktų. Pirmiausia, "Kel." iš pirmos išsišokimo dienos atsirado labai maloniame padėjime: jis tikėjosi visko, tik ne pareikalavimo atskaitos iš savo pasielgimų. Todėl, paklaustas musiško p. Kunigo, dėlko "Keleivis" skelbdamas socializmą ir ragindamas visus būti socialistais, tečiau pats nesielsia socialistiškai, iš nežinojimo, ką atsakyti, pradėjo skysties, buk p. Kunigo kalba esanti nešvari, buk p. Kun. besikolijojas, buk nekalbas apie dalyką, besikišas į pašalinus, privatinus reikalus... Tai tau ir išsietisimmas! Mūsų bendradarbis užmeta socializmui svarbią silpnę, kad jo skelbėjai nesilaiko niekiek jo mokslo (vadinasi, socializmas randasi rolėje tokio daikto, iš kurio socialistai daro sau dera biznį) — o "Kel." atsako, kad tai nešvarus pasitokius, atspirašant, laikraščiu!

Dar kitas "Keleivio" žiedelis. Kuomet "Lietuva" paminėjo, jog "Kel.", kviesdamas kunigus į ginčą apie socializmą, pamėgdžiojo "Appeal to Reason", "Keleivis" atsakė, jog pamėgdžiojimas tai civilizuoto žmogaus ženklas: žmonės, girdi, civilizuotais liķ tik ačiū pamėgdžiojimui — suprask, ir "Kel.", norėdamas likti civilizuotu, griebsi šito tai galingiausio civilizacijos įrankio! Na, buk kas nebuvę su ta civilizacija, tečiau žinome, jog beždžionės nieko daugiau nedaro, kaip tik pamėgdžioja, ir tuo pačiu laiku nei žingsnio — niek nei vieno žingsnio nedaro ant civilizacijos kelio.

Mēs nesakome, kad "Kel."

yra beždžionė. Mēs pamini-me tik prie progos, da-gi pasiremdami paties "Keleivio" žodžiais ir darbais, jog "Kel." savo darbais labai primena beždžionę — vadinasi, pamėgdžioja ir... nesicivilizuoja. "Kel." koks buvo, tokiu ir pasilieka. Šmeižimai, melavimai, siundymai, ardyimai... — toks yra Bostono organo amatas, ir to amato jis nenori išsiždėti. Kad "Keleivis" yra patentuotas melagis, parodė jo byla su kun. Krasnicku, kurioje "Keleivio" leidėjas ir redaktorius prisipažino, jog pamelavo, už ką gavo iš teismo po melagių patentą, užsimokėdami už jį po 25 dol. gyvais pinigais. Dabar, po bylai su kun. Bukavecku, "Keleivis" gavo antrą melagių patentą. Negali buti abejonės, jog jeigu visi tie žmonės, kuriuos "Kel." yra apšmeižęs savo skiltyse, pajieškotų prisipažinimo teisme prie melagystės, tai trumpu laiku "Keleivio" redakcija taptų apkaikiota tokia daugybe melagio patentų, kiek nerastume nei didžiausiame medikališkame institute.

Ar gi mūsų kalba nešvari, ar-gi mēs koliojamės? — Anaipol! Mēs pasakome tik tai, kas net teismuose yra žinoma ir kas aiškiai paten-tė yra užrašyta. Užsinti, jog yra melagis, šmeižikas, pavyduolis, pamėgdžiotojas, "Keleivis" galėtų tik tai tuomet, jeigu prisimintų ant savęs dar nachalo vardą.

Tiek apie patį "Keleivį". Kalbant gi apie socializmą, juk netik kunigų, bet ir šiaip jau žmonių daug kar-tų buvo išrodyta socializmo klaidos. Mūsų kitas bendradarbis liepė "Keleivui" pasiskaityti p. Antano Kapsoknygute: "Socialistai". Mēs iš savo pusės patartume peržiūrėti "Socializmo silpnas puses" ir kitas išleistas Europoje ir Amerikoje knygeles apie socializmą ir socialistus. O jei "Keleivis" tingi tų knygelių skaityti, tai tegul atsakokai ir i sekančius klausimus:

1. Dėlko socialistai yra priešingi tikėjimui ir bažnyčiai, kuomet visados ir visuor tikėjimas yra pripažintas didžiausiu doros, kultūros ir civilizacijos veiksmu?

2. Dėlko socialistai nori sugriauti šeimyną, kuomet visiems žinoma, jog šeimyna yra žmonių draugijos (visuomenės) pamatu?

3. Dėlko socialistai tiki istoriškąjį materializmą, kuomet tapo jau seniai išpa-rodymas to mokslo klaidin-gumas?

4. Dėlko socialistai yra priešingi patriotizmui, kuomet patriotizmas norin-čioms užsilaikyti prie gyvybės ir galybės tautoms ir viešpatijoms yra taip reika-lingas, kaip maistas gyviems organizmams?

Lai tuo tarpu ir šito už-

teikimo po melagių patentą, užsimokėdami už jį po 25 dol. gyvais pinigais. Dabar, po bylai su kun. Bukavecku, "Keleivis" gavo antrą melagių patentą. Negali buti abejonės, jog jeigu visi tie žmonės, kuriuos "Kel." yra apšmeižęs savo skiltyse, pajieškotų prisipažinimo teisme prie melagystės, tai trumpu laiku "Keleivio" redakcija taptų apkaikiota tokia daugybe melagio patentų, kiek nerastume nei didžiausiame medikališkame institute.

Ar gi mūsų kalba nešvari, ar-gi mēs koliojamės? — Anaipol! Mēs pasakome tik tai, kas net teismuose yra žinoma ir kas aiškiai paten-tė yra užrašyta. Užsinti, jog yra melagis, šmeižikas, pavyduolis, pamėgdžiotojas, "Keleivis" galėtų tik tai tuomet, jeigu prisimintų ant savęs dar nachalo vardą.

Tiek apie patį "Keleivį". Kalbant gi apie socializmą, juk netik kunigų, bet ir šiaip jau žmonių daug kar-tų buvo išrodyta socializmo klaidos. Mūsų kitas bendradarbis liepė "Keleivui" pasiskaityti p. Antano Kapsoknygute: "Socialistai". Mēs iš savo pusės patartume peržiūrėti "Socializmo silpnas puses" ir kitas išleistas Europoje ir Amerikoje knygeles apie socializmą ir socialistus. O jei "Keleivis" tingi tų knygelių skaityti, tai tegul atsakokai ir i sekančius klausimus:

1. Dėlko socialistai yra priešingi tikėjimui ir bažnyčiai, kuomet visados ir visuor tikėjimas yra pripažintas didžiausiu doros, kultūros ir civilizacijos veiksmu?

2. Dėlko socialistai nori sugriauti šeimyną, kuomet visiems žinoma, jog šeimyna yra žmonių draugijos (visuomenės) pamatu?

3. Dėlko socialistai tiki istoriškąjį materializmą, kuomet tapo jau seniai išpa-rodymas to mokslo klaidin-gumas?

4. Dėlko socialistai yra priešingi patriotizmui, kuomet patriotizmas norin-čioms užsilaikyti prie gyvybės ir galybės tautoms ir viešpatijoms yra taip reika-lingas, kaip maistas gyviems organizmams?

Lai tuo tarpu ir šito už-

teikimo po melagių patentą, užsimokėdami už jį po 25 dol. gyvais pinigais. Dabar, po bylai su kun. Bukavecku, "Keleivis" gavo antrą melagių patentą. Negali buti abejonės, jog jeigu visi tie žmonės, kuriuos "Kel." yra apšmeižęs savo skiltyse, pajieškotų prisipažinimo teisme prie melagystės, tai trumpu laiku "Keleivio" redakcija taptų apkaikiota tokia daugybe melagio patentų, kiek nerastume nei didžiausiame medikališkame institute.

Ar gi mūsų kalba nešvari, ar-gi mēs koliojamės? — Anaipol! Mēs pasakome tik tai, kas net teismuose yra žinoma ir kas aiškiai paten-tė yra užrašyta. Užsinti, jog yra melagis, šmeižikas, pavyduolis, pamėgdžiotojas, "Keleivis" galėtų tik tai tuomet, jeigu prisimintų ant savęs dar nachalo vardą.

Tiek apie patį "Keleivį". Kalbant gi apie socializmą, juk netik kunigų, bet ir šiaip jau žmonių daug kar-tų buvo išrodyta socializmo klaidos. Mūsų kitas bendradarbis liepė "Keleivui" pasiskaityti p. Antano Kapsoknygute: "Socialistai". Mēs iš savo pusės patartume peržiūrėti "Socializmo silpnas puses" ir kitas išleistas Europoje ir Amerikoje knygeles apie socializmą ir socialistus. O jei "Keleivis" tingi tų knygelių skaityti, tai tegul atsakokai ir i sekančius klausimus:

1. Dėlko socialistai yra priešingi tikėjimui ir bažnyčiai, kuomet visados ir visuor tikėjimas yra pripažintas didžiausiu doros, kultūros ir civilizacijos veiksmu?

Nekokią naudą žmonija apturėjo iš "Visuomenės Kontrakto" autoriaus.

Vienuolių mokytojų pasi-šventimas apkainuotas pinigais.

D-ras J. J. Walsh apskai-to, jog Amerikos katalikiškų mokyklų mokytojai (vie-nuolės ir vienuoliai), kurie mokina beveik už pusdykį, sutaupta mokykloms kas-met 30 milijonų dolerių, va-dinasi, tiek jiems reikėtų kasmet primokėti, jeigu jie už savo darbą imty tiek, kiek ima svietišųjų mo-kyklų mokytojai ir profeso-riai. Sukapitalizavus tą su-mą penktuoju nuosimėiu, pasirodo, jog toks sutaupi-mas atstovauja 600 milio-nų dolerių. Tie \$600,000-000 yra tai fundacija, kurią sukrovė Amerikos vienuo-lės ir vienuoliai savo pasi-šventimu.

Didi toji bažnyčia kuri iš-duoda tokius sunus ir duk-teris! Didi tos bažnyčios dvasia, jei savo vaiknase sužadina tokį pasišventimą! Prie progos galima pami-nėti, jog įvairias Amerikos jezuitų kolegijas ir univer-sitates lanko 25,000 studen-tų. Kadan-gi tose mokyklo-se viešpatauja vienoda mo-kinimo metoda ir sistema, tai visos jos sudaro vieną didelę universitatę.

Taigi jezuitų universitatę yra didžiausia universitatė Amerikoje.

Taigi jezuitų universitatę yra didžiausia universitatė Amerikoje.

Taigi jezuitų universitatę yra didžiausia universitatė Amerikoje.

ATSISIAUKIMAS Į KATALIKIŠKĄJĄ AMERIKOS LIETUVIŲ MOKSLEIVIJĄ.

Mieli draugai moksleiviai ir moksleivės!

Žinote beabejonės visi tą jau nūc senai vartojamą pas-civilizuotas tautas ir tankiai atkartojamą patarlę, jog "be vienybės — nėra galybės", arba "kur vienybė — ten ir galybė". Šių dienų faktai ypač tai patvirtina.

Pavienis žmogus niekur dar neįstengė nieko didelio, kilnaus padaryti nei visuomenėj, nei valstijoj, nei šeimynoje. Šalyse, kuriose pavieniui veikiančiųjų daugiausiai randasi, viskas slenka pirmyn pamažėl, silpnai. Visai priešingai esti, jei žmonės dirba išvieno, susijungę į draugijas. Geriausiu čionai pavyzdžiu gali buti kulturingoji Vokietija.

Vokiečiai, kaip žinoma, myli vienybę ir noriai joje laikosi, tad ir nestebėtina, jei jiems gerai klojas. "Ecce, quam bonum et quam jucundum, habitare fratres in unum". — Štai, kaip gera i: kaip malonu, broliai, gyven-ti vienybėje! — šaukia psalm-ininkas.

Turint tai omenyje, mie-li Draugai ir Draugės, kilo sumanymas — susijungti vi-siems Amerikos lietuvių ka-talikų moksleiviams į vieną didelę visuotiną specialę or-ganizaciją. Dabartiniame stovyje esant nieko gero ne-galėsime nuveikti, nors ir butų gana geri norai, Buda-mi išsiblaškė po vieną-kitą šios šalies įvairiose svetim-tautiškose mokyklose, nėra kaip pasidalyti savomis mintimis bei sumanymais, nes neturime jokio ryšio, kuris mus vienyty. Dabar ypač, kuomet, nekalbant jau apie šuoliais einantį ištautė-jimą, grėsia mums pavojus atšalimo religijiniuose jaus-muose, kuomet iš ateistų pu-

taisyti, kaip patvirtina. Pavienis žmogus niekur dar neįstengė nieko didelio, kilnaus padaryti nei visuomenėj, nei valstijoj, nei šeimynoje. Šalyse, kuriose pavieniui veikiančiųjų daugiausiai randasi, viskas slenka pirmyn pamažėl, silpnai. Visai priešingai esti, jei žmonės dirba išvieno, susijungę į draugijas. Geriausiu čionai pavyzdžiu gali buti kulturingoji Vokietija. Vokiečiai, kaip žinoma, myli vienybę ir noriai joje laikosi, tad ir nestebėtina, jei jiems gerai klojas. "Ecce, quam bonum et quam jucundum, habitare fratres in unum". — Štai, kaip gera i: kaip malonu, broliai, gyven-ti vienybėje! — šaukia psalm-ininkas. Turint tai omenyje, mie-li Draugai ir Draugės, kilo sumanymas — susijungti vi-siems Amerikos lietuvių ka-talikų moksleiviams į vieną didelę visuotiną specialę or-ganizaciją. Dabartiniame stovyje esant nieko gero ne-galėsime nuveikti, nors ir butų gana geri norai, Buda-mi išsiblaškė po vieną-kitą šios šalies įvairiose svetim-tautiškose mokyklose, nėra kaip pasidalyti savomis mintimis bei sumanymais, nes neturime jokio ryšio, kuris mus vienyty. Dabar ypač, kuomet, nekalbant jau apie šuoliais einantį ištautė-jimą, grėsia mums pavojus atšalimo religijiniuose jaus-muose, kuomet iš ateistų pu-

Neseniai mėnesinio laikraščio 'Review of Reviews' leidėjai išsiuntinėjo savo skaitytojams paklausimus, kokie jų nuomone yra dvidešinti garsiausiųjų istorijoje vyrų. Idomiausia gal žinoti, jog daugiausiai balsų gavo Šekspiras, po juo ėjo Kristoforas Kolumbas. Pasikutinę vietą užėmė... Martinas Liuteris — tas protestantų dievaitis. Praeis kiek laiko, o reformacijos vadas susilauks tikrojo savęs apskaitinavimo. Žmonės pamatys, jog Liuteris buvo tik pasileidęs čimikas-begėdis, atnešęs žmonijai vieton šviesos tik siauraprotystę, trumparegystę ir fanatišką neapykantą. Išnyks legenda apie tariamąjį "linosuotąją" žmonių proto iš tamsybės pančių. "Šviesos nešėjo" garbė gal ilgai išsilygys su garsu ano kurpiaus, kursai kitados sudegino Efezo Dianos šventyklą.

CHARLES DICKENS.

OLIVERIS TWISTAS.

Vertė JONAS KMITAS.

Tąsa.

Vėl pažiūrėjo į palubę. Vieni žmonės valgė, kiti vėdinosi su skepetaitėmis, nes prikimštuos namuos buvo laimė karšta. Vienas vaikas piešė jo veidą mažoj knygtelėj. Jisai norėjo išpėti, ar išeis panašus ir anam nulaus pašėlį ir betaisant išnaudo peiliuku, jis žiūrėjo ant to taip rami, kaip ir kiekvienas pašalinis žvelgėjas. Lygiai taip pažiūrėjęs į sudži, jis ėmė svarstyti sulig kokios mados tasai apsirėdęs, kiek gali kainuoti jo drabužiai ir kaip jais apsisveik. Ant suolo sėdėjo viens riebus ponas, kurs ant pusės valandos buvo kasžinkur išėjęs ir vėl sugrįžo. Jisai stengėsi išpėti, ar tasai ponas buvo nuėjęs pietauti, ką valgė ir kur, ir taip sekė bedomių minčių bėgi, kol naujas koks daiktas nepagriebė jo atidos ir nepagimdė naujų minčių.

Betgi per visą tą laiką jo mintis nei akimirksni nepasiluosavo nuo baisiai jį prisilgusio jausmo apie grabą, atsidariusį po jo kojom. Toji nuovoka visados stovėjo jo akyse, bet tik neaiškioj ir abelnoj prasmė, ir jisai negalėjo ilgai apie tai mąstyti. Taigi net drebėdamas ir paimtas karščio, atsiminus apie netoliną mirtį, jis vienok pradėjo skaityti įkalas grindyse vinis ir pastebėjo, kad viena buvo su numušta galvuke, ir svarstė, ar jie tą pataisys, ar taip ir paliks. Paskui pamastė apie visas kartuvių baisybes ir vėl paliovė, žiūrėdamas, kaip tarnas šlakino grindis, kad jas atvėdinus, — ir vėl dumojo išnaudo.

Galutinai pakilo riksmas, kad visi nutiltų, ir žmonės, sulaukę kvapą, sužiuro į duris. Teisėjai sugrįžo ir arti pro jį praėjo. Jisai nieko negalėjo išpėti iš jų veidų, tartum jie buvo iš akmenų. Užstojo visutina tylą — nei suabzdėjimo — nei kvapo — kaltas.

Namai sudrebėjo nuo baisaus riksmo, ir dar vieno, ir dar vieno, ir tas atsikartojo sunkiu, garsiu užimu, kurs vis ėjo stipryn, tartum įniršus perkunija. Tai buvo išreiškimas džiaugsmo minios, laukiančios ant kiemo. Taip tai žmonės pasveikino naujieną, kad panedėly jį jį numirs.

Triukšmas apstovėjo, ir jisai tapo užklaustas, gal turi ką pasakyti, kad mirties bausmės neužsipelnė. Jisai vėl atidžiai pradėjo klausyties ir stropiai pažiūrėjo į žmogų, kurs jam uždavė tą klausimą. Reikėjo dusyk atkartoti, kol jis suprato, ir tada tik sumurmėjo, kad esąs jau senas — senas — senas žmogus ir taip bekuždėdamas vėl nutylo.

Teisėjas užsidėjo juodą kepurę, o kalinys vis taippat klausėsi. Viena moteriškė palubė kasžinko suriko nuo to baisingo prakilnumo. Jisai greit pažiūrėjo aukštyn, lyg supykęs už tą pertrauką, ir vėl ištiesė kaklą, dar atidžiau. Kalba buvo kilni ir įspūdinga, ištarmė baisi klausyt. Bet jisai stovėjo lyg akmeninis stiebas, nesukrutes nei vienu dirksniu. Baurusis veidas vis buvo atsiikišęs, smakras nusikoręs, akys išverstos. Sargui padėjus ant jo peties ranką ir pamojus, kad eity paskui, akimirksni, jisai apkavintus apsidairė ir paklusniai išėjo.

Ji nuvedė per išgrįstą priemenę, kur kiti kaliniai laukė savo eilės. Nekurie šnekučiavosi su pažįstamais per užvarą ant kiemo. Nebuvo kam jo užkalbinti, tik einant pro šalį, kaliniai pasitraukė, kad jį geriau pamatytų žmonės, susitelkę pas užvarą. Jį pravardžiavo bauriais žodžiais, sukavo ir švilpė. Jisai pagrūmojo kumščia ir norėjo spiauti ant jų, bet sargai greit jį nuvedė kalėjiman per tamsią priemenę, apšviestą kelių ruktančių lampų.

Čia jį apžiūrėjo, ar neturi prie savęs kokių pragumų, kuriais galėtų pranokti tiesos išpildymą. Atlikę tai, jį nuvedė pasmerktųjų kambarin, ir ten paliko sau vieną.

Ten atsisėdo pas duris ant akmeninio suolo, kurs drauge buvo sėdynė ir lova, ir nuleidęs žemyn krauju paruvusias akis, mėgino surankioti savo mintis. Po valandėlės jisai pradėjo atsiminti keletą ištartų teisėjo sakinių, nors tasyk jam rodėsi, kad nesuprato nei žodžio. Išpalengvo tie sakiniai užėmė savo vietą jo smegenyse ir ilgainiui jį rinkosi vis daugiau ir daugiau, taigi ir trumpą valandą jis jau turėjo viską, beveik žodis į žodį taip kaip buvo pasakyta. Turi būti pakartas už kaklo, kol neateis mirtis — tokia buvo kalbos užbaiga. Bus pakartas už sprando, kol nenumirs.

Pradėjo jau visai temti, ir jis ėmė mąstyti apie visus tuos savo pažįstamus, kurie numirė ant kartuyių, nekurie dagi jo paties pastangoms. Jie stovjo ayksna taip greitai, kad vos galėjo suskaičiuoti. Nekuriuos jis pats matė mirštant ir dagi juokėsi, nes mirdami kalbėjo maldas. Kaip sunkiai jie krisdavo žemyn ir kaip umai stiprus, galingi vyrai virsdavo tik pūndais plevėsuojančių drabužių?

Nekurie gal gyveno tam pačiam kambariye ir sėdėjo ant to paties suolo. Buvo jau labai tamsu: delko gi jie neduoda žiburio?

Ta kamaraitė jau stovėjo daug metų. Daugelis žmonių turėjo čia išbuti paskutines savo valandas. Jam išrodė, lyg sėdėtų kelnorėj, prikimštoj negyvų kunų — kepurės, kilpos, surištos rankos, veidai, kuriuos jis pažino, net po ta baisia mirties uždanga. Šviesos — šviesos!

Galų gale, kada jau atmušė kumščias, bebelsdamas į storus sienas ir duris, atėjo pas jį du vyrai: vienas nešėsi žvakę, kurią iškio į geležinį žibintuvą, pridrutintą prie sienos, kitas vilko patalus, ant kurių rengėsi čia pernaktoti, nes kalinio daugiau jau nebepalikis vieno.

Paskui atėjo naktis — juoda, liudna, tyli naktis. Kiti žmonės smagiai klausėsi bažnyčios laikrodžių mušant, nes tas balsas jiems pranešė apie ateisiančiosios dienos gyvenimą. Žydai laikrodžio mušimas atnešė nebvilgti. Kiekvienas geležinio varpo virbėjimas buvo perimtas

Toliaus bus.

vienu drutu, kymiu žodžiu — mirtis. Ką galėjo jam pagelbėti linksmojo ryto atbalsiai ir triukšmas, kurie net ir čion išiveržė? Buvo tai tik kitiškas budas skambinimo šermenims, nes čia su pasarga buvo sujungtas pasiepiamas.

Viena diena perėjo — diena! Jau diena mažiau — taip greit nuėjo, kaip ir atėjo. Ir vėl užstojo naktis — taip ilga, o vienok taip trumpa. Ilga baisytoje savo tyloje, trumpa — vaiančių bėgime. Karta išjaisi keikė ir piktžodžiavo, kartais spieję ir rovē savo plaukus. Dvasiškai savanoriai atėjo su juo pasimelsti, bet jis keikdamas juos išvijio. Jie panaujino gailestingas savo pastangas, jisai vėl juos nusivaikė.

Subatos naktis. Jau liko tik viena naktis gyventi. Jam apie tai bemąstant, išaušo diena — Nedėlia.

Ypač artinantis šios paskutinės baisyos dienos naktis, suvargintas jausmas nebviltingo jo padėjimo pilna savo jiega užgulė ant užnuodintos jo sielos. Nedėlto, kad būtų turėjęs kokią aiškią gailestingumo lukestį, bet dėlto, kad pirmiau neįstengė nei apsvarstyti, kad taip greit numirs. Jis mažai ką kalbėjo į tuodu sragu, kurie atsimainydami jį dabojo. Ir juodu iš savo pusės nesistengė patraukti jo domos. Sėdėjo namie — godamas, tik sapnuodamas. Kas minuta, išsižiojęs degančia burna ir trankėsi į visas puses tokiu baimės ir pagiežos drugiu, kad net sargai pripratę prie tokių reginių — šalinosi nuo jo su išgąsčia. Galutinai nuo graužimų bauriosios savo sąžinės jisai tapo tokiu baisingu, kad vienas žmogus negalėjo į jį žiūrėti, ir abudu drauge jį dabojo. Griuvo ant akmeninės lovos ir dumojo apie savo praeitį. Prie suėmimo jis tapo sužeistas nekurių švaistyklių iš minios, ir jo galva buvo surašiotą skaruliais. Rudi plaukai nudrįbo ant išbalusio veido, barzda buvo suvelta ir supaišiotą į pluoštus, akis žėrėjo baisyia šviesa, nepraustas veidas drebėjo nuo deginančios kraštligės. Aštuonios — devynios — dešimt. Aštuntą jis tik viens sau gėdės ant savo šermenų — vienuoliką —

Tie baisy Newgate murai, kurie slėpė savyje tiek nelaimių ir neapsakytinų kankinių ne tik nuo žmonių akių, bet ir nuo minčių — niekados dar neturėjo tokio šalį staptelėjo ir spėjo, ką dabar veikia tasai kalinys, kurį rytoj pakars, — būtų blogai miegoję tą naktį, jeigu ji būtų pamatę.

Nuo ankstybo vakaro iki pusiaunaktų mažos žmonių kuopelės, po du, po tris, telkėsi pas vartus ir rupestingai klausinėjo, ar kartais ištarmė nebūs atidėta. Gavę atsakymą, kad ne, jie sutikdavo gerą žinią susirinkusiems gatvėje, kurie rodė tai į vienas tai į kitas duris, kad pro ten jį išves; tyrinėjo vietą, kur bus pastatytos kartuvės ir, nenoroms eidami atgal, atsigrįždavo, kad pamačius dar sykį. Galutinai viens po kito jie išsiskyrstė ir valandą prieš vidurnaktį tamsios gatvės aptuštėjo.

Vieta šalia kalėjimo buvo nušluota, ir kelios juodai nudažytos užtvartos tapo pastatytos, kad sulaukius grūdimasi minios, kurios tikėtasi pribusiant. Toj valandoj pas vartelius atėjo p. Bronlow su Oliveriu ir parodė gautą nuo šerifo leidimą pamatyti kalinį. Juos tuoj įleido į vidų.

— Ar ir ponaitis ten eis? — paklausė vyras, kurio priedermė buvo juos ten nuvesti. — Tai ne vaikams reiginys, pone.

— Tai tiesa, prieteliau, — atsakė p. Bronlow, — bet mano reikalas pas tą žmogų labai surištas su šituo vaiku, ir kadangi vaikisčia jį matė pilnam jo niekšystės pasisekime, tai man rodos — kad net su tulu skausmu ir baimė turėtų jį dabar pamatyti.

Tie žodžiai buvo ištarti nuošaliai, kad Oliveris neišgirstų. Sargas dalytėjo kepurės ir pažiūrėjęs į Oliverį, su žingeidumu, atidarė antruosius vartelius ir vedė juos tamsiais ir klaidžiais keliais į kalinių kambarius.

— Štai čia vieta, kur jis viską užbaigs. Jei norėsite eiti per čia, tai pamatysite duris, pro kurias jį išves, — tarė sargas, eidamas per tamsią priemenę, kur pora darbininkų tylomis darė kasžinkokias prierangas.

Sargas nuvedė juos į akmeninę verdamąją, pilną varinių indų, kuriuose gaminama kalnijam valgis, ir parodė į duris. Viršų buvo erdvi užtvarta vieta, kur buvo girdėties žmonių balsai, sumaišyti su kalimu ir lentų dėstynu. Jie statė kartuves.

Iš šios vietos jie perėjo pro keletą stiprių vartų, kuriuos sargai atidarė iš vidaus. Nėję kieman, jie užlipo siaurais laipsniais ant viršaus ir įėjo priemenėn, kurioje po kairei buvo storos, drutos durys. Pamojės jiems, kad palauktų, sargas pabarškino raktais į vienas duris. Du dabotojų, truputį pasikuždėję, išėjo priemenėn raivydamiesi, tartum džiaugėsi iš trumpos pertraukos, ir pamojo svečiams eiti į kamaraitę. Jie įėjo.

Pasmerktasis kaltininkas sėdėjo ant savo lovos ir vartėsi į visas puses, iš veido labiau panašus į sugautą žvėrį, negu į žmogų. Matomai jo mintis klaidžiojo apie senovę, nes vis sau kasžin ką murmėjo, turbūt pastebėjęs jį įėjimą, tik akipo dalį savo išivaizdinimo.

— Puikus tu vykurs, Charley, — gerai padaryta, — vėblėno jisai. — Ir Oliveris ha! ha! ha! Oliveris taipgi — tikras dabar ponaitis — tikras — evskite tą vaiką gultų!

Sargas paėmė Oliverį už rankos ir pakuždėjęs jam, kad nebijotų, žiūrėjo, nieko nesakydamas.

— Veskite jį gult! — šaukė žydas. — Ar girdite, kas nors? Jisai buvo nekaipo — to visko priežastim. Verta pinigų už tokį jo išauklėjimą — Bolterio gerkle, Bill. Tuščia jos tos merginos — Bolterio gerkle perpiauk kuogiliausiu. Nupiauk jam galvą!

— Fagine, — tarė sargas.

— Tai aš! — suriko žydas, pašokęs klausyti taip lygiai, kaip ir per teismą. — Senas žmogus, mano Viešpatie, labai senas žmogus!

P. NEPRIKLAUSANČIO .PRIE KAPINIŲ FILO-SOFAVIMAS.

(Nuo Redakcijos. Šito raštelio "Lietuva" netaipino ir dar priedams — 29-me numeryje — pasibarė, kad buk p. Gielg. norėjęs jį apgauti (sic!); be to pagrūmojo: jeigu, girdi, nesiliausi ateityje taip daręs, tai padarysime tau gėdą! Bet ar p. G. užsipelnė tokių pavadinimų ir tokių gązdinimų — lai skaitytojas sprendžia iš paties raštelio).

"Lietuvos" 25 num. kritikuoją koksai tai p. Nepriklausantis prie kapinių mano tilpusį "Draugo" 24-me numeryje straipsnelį: "Mūsų tautiečiai".

Jeigu tai būtų sveika, logiška kritika, galima būtų pakalbėti su p. Nepr., bet to didžiai kritikoje reikalingo dalyko jisai visai nesilaiko. Vien tik "vaikiškumai", pa juokimai ir išmislijimai. Paprastai mažai-inteligentas žmogus, kuomet neturi argumentų ir negali sukurti kuoti, griebiasi koliojimų ir išmislijimų, manydamas, kad čia bus stiprus prirodo mai. Toksai žmogus stovi žemiau kritikos. Taip yra ir su mano kritika p. Neprik. Turbut tasai žmogus paėmė keletą lekcijų nuo "Keleivio" redaktorių.

Mano straipsnis nebuvo skiriamas visai inteligentijai, kaip tai p. Nepr. nori, bet tik laikuriams tautiečiams ir inteligentams, ypačiai prisidėjusiems prie apkalbamojo reikalo. Taiti parodo mano straipsnelio mintis ir žodžiai: "Čia reikia pažymėti, kad ne visi dar tokie... mūsų tautiečiai — vartoja tik siauroje prasmėje... inteligentai, bet taipgi ne visi..." Tai kam įkalbinėti nebutus daiktus? Tiesa, iškraipius straipsnio prasmę, lengva kritikuoti, bet ar žmogui inteligentui taiti dora?

Kad mūsų inteligentų dauguma netinkamai gyvena, tai faktas; taiti galop ir p. Nepr. pripažįsta, net ir save pasivadino "nedorėliu", nors apie jį ir nerašiau.

Išteigimas tautiškų kapinių yra kova prieš tikėjimą, bet ne vienintėlė. Taiti aiškiai ten parodžiau; lai geresniam supratimui: p. Nepr. kitą kartą perskaito Jeigu taiti nėra kova prieš Katalikų

Bažnyčią, tai kam tas kapinys išteigė? Juk yra katalikų kapinės! Ar-gi ten dorų žmonių ir gerų katalikų nelaidojo? Laidojo, o tik nedorėlių, prieš nelaidoją šventintoje vietoje. P. Nepr. stato kokių ten nedorbių ant kapinių daromų priežastį. Tai tuščias argumentas. Kapinių negerumas lengviau ir pigiau prašalinti, negu naujas kapines išteigti; antra — žmonės apie kokius tai kitus dalykus nesvajuoja, o tik čia p. Nepr. išsvajojimai... Taipgi nereikia kovą tik tuomet suprasti, kada, duokim sau, su kuolu jau muša į galvą. P. Nepr., matyt tik tuomet kovą prieš K. Bažnyčią supranta, kada priešai pasiėmė kardus, šautuvus žudo tik kinčius žmones ir jų vadus, griaua katalikų bažnyčias ir kitas istsaigas. Tai biskipersunkus ir per aklas sugratimas; anot p. Nepr. vaikiškas. Reikia giliau protu pažiūrėti į dalyką.

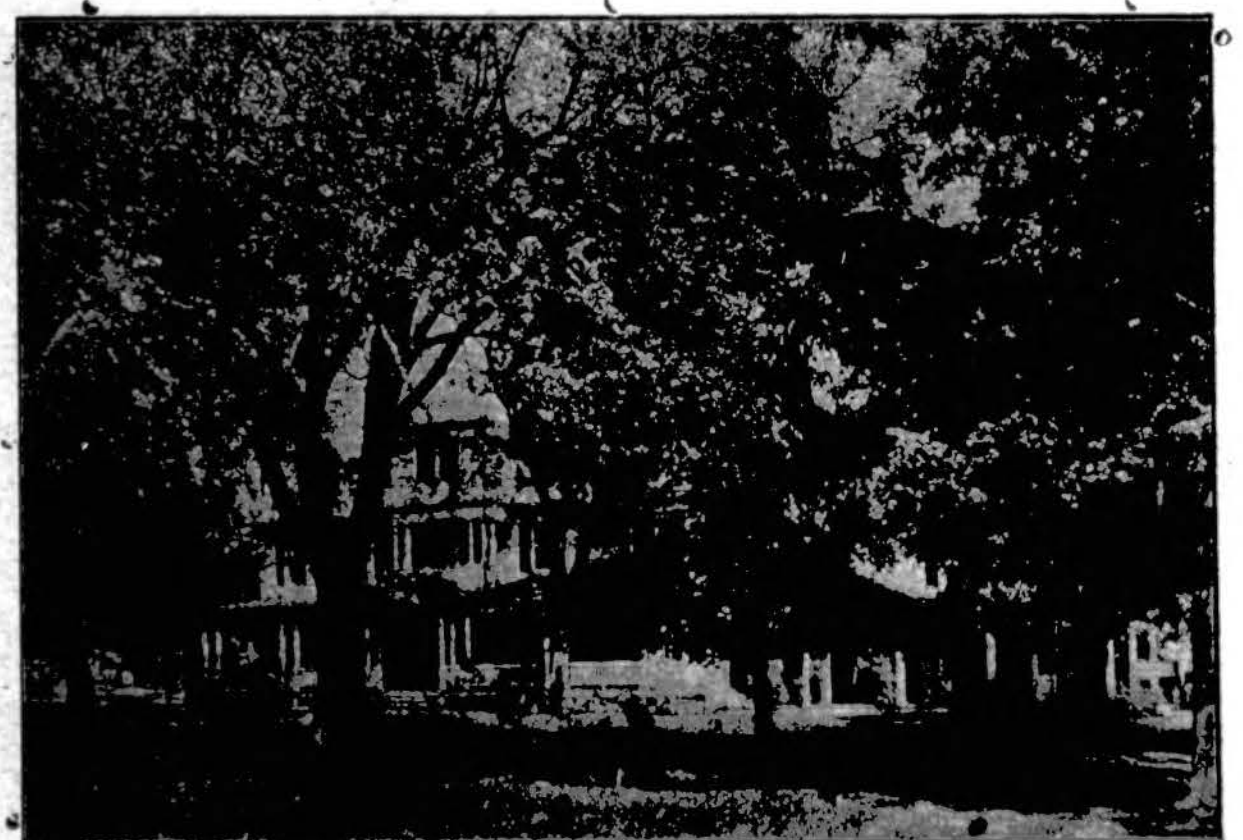
Galop p. Nepr. nušoka nuo apkalbamos materijos, ir, kaip paprastai mūsų prieškatalikiai, įvažiuoja į kunigų luomą ir be skirtumo visai kunigijai duoda pamokslą. Tai, vadinas, p. Nepr. argumentavimas! Kur-gi logika? Koki sąryšį turi mano straipsnis su kunigija? Delko už mano straipsnį kaltinama kunigija? Ar žydas, neapšviestas. Kuogi norima mano straipsnį kunigams įbrukti? Prieš tokį manytą protestuojul Reikia atsiminti, kad pasaulyje yra tūkstančiai inteligentų svietiškių, K. Bažnyčią užstojančių. Ne reikia savo saikeliu kitų saikuoti ir taip manyti, kad negali svietiški žmogus katalikų pakraipoje parašyti straipsnelio.

Čia p. Nepr. bara mane už užsipuolimą ant visų inteligentų (nors to nemačiau), bet patsai. priėjęs prie kunigijos, subiektiviskai, be skirtumo visus kunigus kaltina, kaipo laisvamanių ir bedievių išdirbėjus savo nedoru gyvenimu. Ar-gi taip yra? Ar-gi visi kunigai nedorėliai? Yra ir kunigų nedorų, bet tailyginamai mažas nuosimtis (ir tie dažniausiai suspenduojami. Red.). Jeigu vienas kaltas, negalima jo kaltes visiems užkrauti. Jeigu, duokim sau, Lauras apgavikas, nereikia, kad visi žmonės apgavikai. Jei-

gu p. Neprik. nelogiškai rašo, nereikia, kad visi redaktoriai nelogiškai rašo. Ar ne tiesa?

Ar bedievius ir laisvamanius kunigai sutvėrė, tai dar labai netikras pasakymas, nors p. Nepr. taip tvirtina. Bedieviais ir laisvamaniais paprastai yra mūsų inteligentai, kurie skaitosi "daug" protaują; paprastai žmonės, kurie mažai protauja, o daug į pavyzdį žiuri, neesti! laisvamaniais, bedieviais, jeigu gi buna, tai tik per bedievių inteligentų agitaciją. Jeigu kunigų nedorumas gimdytų bedievius, tai greičiau būtų bedieviais paprastai žmones, nes jie daugiau į pavyzdį žiuri, mažiau protauja ir tankiau turi su kunigais susinešimus. Žmogus inteligentas daugiau protauja, supranta, kad kunigas žmogus ir mažiau atsižiuri į pavyzdį. Toki neaiškumai kyla iš p. Nepr. tvirtinimų ir tuščių užsipuolimų. Gali būti ir kokio nors bedievio koks kunigas priežastimi, bet ne visi, nevisų, ne tik. Didžiausia tos priežasties šaknis tuno inteligentų-bedievių jausmų virš-proto išsiplėtojime. Lietuviai per ilgus laikus buvo prispausti, jų dvasia vergijos nauguose buvo, protas suvarsnį kaltinama kunigija? Ar žydas, neapšviestas. Kuomet-gi žmogus gavo šiek tiek liuosybės, igavo proto apšvietimo, pradėjo liuosiau kvėpuoti, džiaugties — tuomet ir jausmai pradėjo svaimi plėtoties. Jausmams per daug išsiplėtojus, protas nusilpsta ir pasiduoda jausmams. Jeigu tuomet žmogus nepajus, nesutvarkys savo jausmų sulyg proto nurodymų, prieš prie gana nemalonių pasekmių. Jausmai įveda į nedorybes, o taiti verčia prie bedievybės, laisvamanybės Liusoje Amerikos šalyje, iš priežasties didesnės liuosybės, jausmai dar labiau išsiplėtoja ir tad dar labiau platinasi bedievybė. Išleisk jauną eriuok ar arkliauk laukan iš tvarto, o pamatysi jo linksmuimą, šokinėjimą, kas tankiai net prie mirties jį priveda. Panašiai žmogaus protas jaučiasi ištukęs iš vergijos pančių ir prie panašių pasekmių prieina. Kuomet gi jausmai įgauna visišką (Seka ant 7-to pusl.).

Eikime ant Koloniju.

Vienas geriausių ir sveikiausių gyvenimo vietų yra ukėje. Oras geriausias ir teisingiausias daktaras. O kur gi galėtų būti sveikesnis ir tyresnis oras, jei ne ukėje? Ar negeriau būtų pačiam savininku, negu dirbti pas kitą kur fabrikoje? Kiek sužeidimų ir mirčių visai bereikalingų pasitaiko, bedirbant fabrikoje? Vieta lietuvių kolonizacijai rytų krašte jau parinkta. Jinai užima 9 pavietus New York valstijoje, 7 pavietus New Jersey valst., 3 pavietus Connecticut'o valst. ir 1 pavietą Massachusetts valstijoje. Kolonizacijos vieta guli ten, kur visų minėtų valstijų kampai į kruvą sueina. Ten jau ir yra bandoma lietuvių apgyvendinti. Pradedame kolonizaciją nuo Putnam ir Orange pavietų. Ten labai gražios vietos, arti geležinkelų.

Norintieji pirkti arba parandavoti ukes, gali kreipties į "Draugo" Redakciją.

Tu Esi Geriausias Prietelis.

Telp sako žmonės išgydyti nuo visokių ligų! Kaip joki vaistai ir visoki daktarai negalėjo pagelbėti, tai tu mane išgydai.

Garbingas Tamistal Jūsų būdas gydymo ir liekardas labai geras, kad mano moteris net per tris mėnesius sirgus ant vidurių skaudėjimo, po krūtine, galvos, didžio nusiūpėjimo ant sveikatos ir baityj tekėjimo, kurios iškil niekas nepataikė išgydyti, o kaip Jūsų prisistatęs liekardas suvartoję, kad tapo visai sveika ir daugiau ligas neatsinaujina. Už tokį tikrą mokslą ir pasekmę gydymą vieniems Tamistal vardu apkelbiu. Tu esi geriausias prietelis. Pasi liekame dėkingi.

Klemensas ir Ona Stefanavičiai, 1413 Brynmower, Scranton, Pa.

Kaip nieks neįsigerė, tai Ph. M. Kliniko Mokslo išgydė trumpam laikui Malonus Tamistal. Kad išgydė kosimą, skreplavimą ir sunkumą ant krūtinių pasekmingu. Telp lygiai tik Jūs įstengiate išgydyti, nuo ligos išbėrimo ant odos spausis ir niežėjimo; kiti gydytojai per du metus nesuradę pagelbos. Už Jūsų telp gerą gydymą ir teisingas liekardas siūnė šimta kartų ačiū.

Su guodone A. Galmanas, Box 36, Bonne Terre, Mo.

Guodotinas Pons Daktar! Labai dėkavoju už knygą "Daktaras", kuri man prisituntė, ir padarė dainu, kad esu sveikas jau ir išgydytas nuo rozeizmo.

Antanas Jurgelis, Box 145, Paulsboro, N. J.

Garbus Daktar! Atleisk, kad ilgai apie save nedaviau žinios. Laukiau pasekmę gydymo, bet kad ligą, nuo kurios mane gydyt, neatsinaujina skaudėjimas kojų, rankų, sąnariuose ir kaulų bei raumenų. — tad dabar širdingai dėkavoju už tokį teisingą gerą gydymą.

Ant visada Jonas Pecura, 4549 Cambridge St., Philadelphia, Pa.

Daugybės dėkavonių ateina kas diena, iš kurių čion keletą patalpinom. Jeigu tuksčiai džiaugiasi ir dėkavoja už sugrąžintą gerą sveikatą, tai tikrai ir Tave galima išgydyti.

THE PHILADELPHIA M. CLINIC galima pilnai tikėti, nes yra pvaldžios kontrole ir paties gubernatorių užtvirtinti.

Gerėjusi liekardis ir daktaro kaip Kliniko negalima surasti. Skaitytis knyga "Daktaras", iš kurios išmoksi ne tik nuo visokių ligų apsigere, bet kaip išgydyti ir kaip nuo sunkių bei vamyprų apsigaut.

JEIGU ESI NESVEIKAS ir vargina kokia nors švėžiai atsiradusi ar užsisėjęsi liga, bet dabar nori kad sykiai ant visada būtų išgydyti, tai pribūk į Kliniką Oisą asabiškai, o jei kur toli gyveni, tai aprašyk lietuvišką kalbą savo ligą ir kas kenkia; o apturėsi prietelišką rodą arba ir reikalingas liekardas, naujausio išradimo, kaip VYRAMS telp ir MOTERIMS, specialiai kiekvienam prie ligos sutaisyta, kurios trumpam laikui išgydys, kurios tik ligos užpūla varginamui žmonių ir pasilptingas be peilio, be pjaustymo, be operacijų. Sekretai užlaikomi.

Visada reikia adresuot telp:

THE PHILADELPHIA M. CLINIC
1117 Walnut St. Philadelphia, Pa.

Valandos: Nuo 10 iki 4 po piet. Nedėlioje nuo 10 iki 3. Vakaraš Utar. ir Pat. nuo 6-8.

Sitas apgarsinimas ir padėkavonės ištiros, teisingos. Pilnai galima tikėti.

TEMYKITE LIETUVIAI M. A. Norkunas,

Kelionė per jures. Tūkstančiai tūkstančių mūsų tautiečių kečiau ir prigimta šalį ir iš tenai atgal į Ameriką, o visi labiausiai užganėdinti, kurie perka laivakortes pas:

Jonas Nemeth'a

O kodėl? Nes turi gerą prižiūrėjimą, parankią kelionę, kad tarum kaip ir pačios kompanijos būtų pirkti laivakortes. Siuntimas pinigų greičiausiai ir pigiausiai pasaulj.

3 N. MAIN ST.,
WILKES-BARRE, PA.

Vienatinis Lietuvis Išdirbėjas

visokių ženklu draugystem. o ypatingai: kokerdu guzikūcu metalu, anameliotu ir padengtu celluloid'u, šarpu, veliavu ir karunu.

Man pavestus darbus atlieku artistškai.

M. A. Norkunas

162 PROSPECT ST., LAWRENCE, MASS.

HANOVER BREWING COMPANY. GRYNAS

Alus, Elius ir Porteris

TIKRAS LENKIŠKAS LAGERIS

Atkreipkite savo atidą į produktą, Jūsų tautiečio išdirbama. Sandėliai Buttonwood, Wilkes-Barre ir Nauticoke, o bravoras Danvillj.

Emil Malinauskas, Manageris ir Prezidentas.

Abu telefonai.

R. H. MORGAN,
13 N. Main St.,
SHENANDOAH, PENN'A.

'Draugo' Agentai.

Rev. J. Sutkaitis,
2112 Sarah st., Pittsburgh, Pa.
K. Strumskas,
190 High st., Brooklyn, N. Y.

T. Kizevič,
Box 167, Minersville, Pa.

M. Karbauskas,
52 G st., So. Boston, Mass.

J. Mikutaitis,
1327 Rebecca st., S. S. Allegheny, Pa.

J. Bartosevič,
4417 Marshfield ave., Chicago, Ill.

J. Versickas,
65 Davidson st., Lowell, Mass.

Vincas Stasevič,
349 Hamilton st., Grand Rapids, Mich.

BLAU BANKING HOUSE.

Seniausia Lietuviška Banka Scrantone ir visoje Aplinkinėje.

Agentura Laivakortų ant Geriausių Linijų.

Siūnė pinigų kas dienį ir visas dalis svieto; taipgi perka ir išmaino visokių pinigų. Išdirba visokių dokumentus Amerikos ir Lietuvos taismaose.

Ofisai atidarytas kas dien nuo 8-40 iki ryto iki 9-10 val. vak.

Nedėlioje: nuo 10-15 iki ryto iki 5-10 valandai vakare.

BLAU BANKING HOUSE,
218 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

TELEFONAI: Naujas-303 — Bell 384

Jonas Leipus

1022 Bay st., Superior, Wis.

Pr. S. Karzonas

2422 W. 69th st., Chicago, Ill.

St. Petruskevič,

223 E. 6th st., Mt. Carmel, Pa.

M. K. Petrasukas,

415 Middle st., Kenosha, Wis.

Juozas Podžukynas,

1838 S. Canal st., Chicago, Ill.

Dom. M. Andriulonis,

65 Davidson st., Lowell, Mass.

Jonas Ramanauskas,

135 Ames st., Brooklyn, Mass.

B. P. Miškinis,

Box 124, Montello, Mass.

F. B. Versocky,

257 So. 33rd st., So. Omaha, Neb.

Stan. J. Šaban,

Box 239, Lewiston, Me.

First National BANK,

PLYMOUTH, PA.

UŽDETA 1864.

KAPITOLAS \$100.000.00.

PERVIRŠIS \$250.000.00

Didžiausia ir saugiausia Banka mieste.

Moka 3 nuosimčius nuo sudėtų joje pinigų.

Dr. Alex. O'Malley

SPECIALISTAS

Nervinių ir Kroniškių Ligų.

AŠ GYDAU

Rupturą

Be peilio ir be operacijos

Varikocelę...

Be skausmingo daktariškų būdų.

Striktūrą...

Be peilio ir didelių skausmų.

Užtrūcinę Karužą.

Be mineralinių miksturų arba pavojingų gyduolių.

Be pavojingų gyduolių.

Visą išaškinimą apie mano būdą gydymo paduodu tiems ka norės žinoti.

Dr. Alex. O'Malley

158 S. Washington St., Wilkes-Barre, Pa.

Kur lietuviškai ir lenkiškai susikalba ir susirašoma.

LIETUVIS GYDYTOJAS.

DR. J. W. ZIGMANTA

185 So. Washington st. Wilkes-Barre Pa.

Neseniai baigęs medicinos mokslą

Philadelphijos universitete. Da-

bar atidare čia savo ofisą ir

priminėja ligonius.

Ofisio valandos:

Iš ryto nuo 8 iki 10

Po pietų nuo 1 iki 3

Vakare nuo 6 iki 8

Tikras Lietuviškas Agentas

tuvaitės! Jei norit turėt lengvą ir la-

mingą kelionę į seną tėvynę Lietuvą ir

Maloną vieną dienai lietuvių ir lie-

nosori būti nusiklausyti atvažiavus

New York, tai kreipkitės tiesiog pas

G. Bartašius. Jis visada žinomas geras

žmogus, užlaiko du ofisus: vieną Bos-

tone, antrą New York. Parduoja

laivakortes ir visas pasaulio dalis ant

greičiausių ir greičiausių laivų ir už

pigiausias kainas. Siūnėme pinigų ir

išmainome ant amerikoniškų. Pardu-

ame gubernatorių pasportus iš Konsu-

lio. Paruodome keleiviams kambarius

dėl nakvyinės ir patikime kiekvienam

visokias svarbias žinias užkai.

GEO. BARTAŠIUS

Agentas,

261 W. Broadway, So. Boston, Mass.

558 Broome str., New York City.

FABIOLE,

garsi kardinolo Wisemano apysaka.

Vertė VYTAUTAS.

Kaina \$1.00.

Imantiems daugiau kaip vieną eg-

zempliorių, nuleidžiama didelis nu-

šimtis. Gausima pas:

REV. V. VAKARČIUS.

312 So. 4th St., Brooklyn, N. Y.

Maža Farma Beveik Uždyk!

Perstatykite numerius langeliuose

taip, kad sudėtinė suma iš abiejų pusių

žėdnam, kas šita išris puzelį ir atsip-

nuos, mės duosime kreditą ant \$100.00,

beisų po 25.

Kurį mės priimeime, kaip daly užmo-

keiči prie supirkimo Mažos Farmos,

kuri raadaisi pirkime mieste New

Jersey prie geležinkelio.

Ta šomė yra gausinga, sausa ir guli

ant lygios vietos. Prėkė tos Farmos

yra \$149.00. Vienok po atsiuntimo jum

tikrai išriso puzelį, turite primokėti

už tą Farmą tikėtai \$49.00 mokėdami

po \$5.00 į mėnesį.

Nereikia imokėti procentų, nei

padokty; pirkimo dykai aktas. Tikrai

už \$49.00 palikite valdytoju mažos

Farmos.

Atvažiokite, arba rašykite o iš-

siųsime jums mapą ir informaciją; ad-

resuok:

Lithuanian Dep't. D.

25 Church st., Room 114

New York City,

JUOZAS CEPANONIS

LIETUVIS AGENTAS.

Parduodu Laivakortes ir siūnė Pinigus ir Viasas Dalis Svieto greitai pigiai ir teisingai. Apasau visokių daiktus nuo ug-

nies. Vėda visokias provas ir išdirba visokių dokumentus kaip čia Amerikoje taip ir Rusijoje, Vokietijoje ir Austrijoje.

Turėdami reikalą visada kreipkitės pas savo tautietį, o busite užganėdinti.

JUOZAS ČEPANONIS,
32 Slocum Street, Edwardsville, Pa.
Tel. Bell 9137-J.

First National Bank

PUBLIC SQUARE
Wilkes-Barre, Pa.

UNITED STATES DEPOSITARY

KAPITOLAS \$375,000.00

Perviršis ir nepa-

dalyta nauda 490,000.00

Už sudėtus pinigus moka 3-čią nuosimti.

WM. S. Mc LEAN, President,
FRANCIS DOUGLAS, Cashier

THE LACKAWANNA

Parankiausi geležinkeliai Euro-

pon keliaujantiems. Linijos suet-

na prie Trans-Atlantinių laivų.

Nebrangiai perdevinėja bagažų ir perveža pasakierius.

The Road of Anthracite

(Kietųjų angliai kailas)

Trumpiausios kailas į Buffalo.

Tiesiai į Scrantona ir Angliją

Sritį. Tarpe New Yorko ir Bu-

ffalo penki traukiniai kasdien.

Tarpe New Yorko, Chicago ir

Vakarų keturi traukiniai kasdien

Tarpe New Yorko, St. Louis ir

Pietvakarių, kasdien.

Tarpe visų vietinių Punktų nuo

latinis ir parankus susisiekimas.

Artymenų informaciją apie kai-

nas, traukinių begiojimą, etc.,

kreipkitės pas savo vietinį a-

gentą arba ra-

šykite pas:

George A. Cullen,

Passenger Traffic Manager,

90 West Street, New York.

Wilkes-Barre

Deposit & Savings

BANK,

71 PUBLIC SQUARE,
WILKES-BARRE, PA.

Kapitolas \$150.000.00

Perviršis 500.000.00

Depozitai 2.700.000.00

Moka 3-čią nuosimti nuo sudėtų joje pinigų.

Banka atdara kasdien nuo 9 ry-

to iki 3 popietu. subatomis nuo

9-12 vidurdienyje ir nuo 7 val.

vakare iki 8.

Galima susikalbėti lenkiškai ir

lietuviškai.

DIDIS GYDYTOJAS

Dr. IGNOTAS STANKUS M. D.

Gydo pasekmingiausiai visokias li-

gas: vyrų, moterų, vaikų ir daro vi-

sokias operacijas. Su geromis lekarsto-

mis jo paties sutalytiems. Dr. Igno-

tas Stankus jau šimtus žmonių išgydė

katrie paliko ant visados sveikais, lin-

kamsai ir jam dėkingi. Jis yra Vie-

natinis Tikras Daktaras Lietuvis Phi-

ladelphijoje, pabaigęs daktariškų mok-

slus Indianos Univers